

GMINA LASOWICE WIELKIE

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU

GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY LASOWICE WIELKIE

Opracowanie:
Agnieszka Trela
Roger Trela

Lasowice Wielkie, 22-07-2024

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU GPR NA ŚRODOWISKO	5
3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	9
3.1. Wizja i cel strategiczny projektowanego dokumentu.....	10
3.2. Cele operacyjne i kierunki działań w projektowanym dokumencie	11
3.3. Powiązanie z innymi dokumentami	13
4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU.....	17
4.1. Dokumenty szczebla wspólnotowego i krajowego.....	17
4.2. Dokumenty rangi regionalnej	24
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM.....	31
5.1. Ogólna charakterystyka gminy i obszaru rewitalizacji	31
5.1.1. <i>Położenie i ogólne informacje</i>	31
5.1.2. <i>Wody powierzchniowe</i>	34
5.1.3. <i>Wody podziemne</i>	35
5.1.4. <i>Przyroda</i>	36
5.1.5. <i>Gospodarka</i>	44
5.1.6. <i>Infrastruktura</i>	45
5.2. Ocena stanu środowiska	46
5.2.1. <i>Emisja zanieczyszczeń do powietrza</i>	46
5.2.2. <i>Jakość wód</i>	47
5.2.3. <i>Zagrożenie hałasem</i>	47
5.2.4. <i>Zagrożenia naturalne</i>	50
5.2.5. <i>Zagrożenia antropogeniczne</i>	50
5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu	51
5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....	52
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE.....	53
6.1. Ocena stopnia zgodności postanowień projektu GPR z zapisami aktów prawa miejscowego ustanawiających formy ochrony przyrody i określających zasady gospodarowania w ich granicach.....	54
7. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	55
7.1. Cel strategiczny, operacyjny i kierunki działań – oddziaływania	56
7.2. Podsumowanie	60
7.3. Łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.....	61
8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	61
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE.....	63
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	64
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	65
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	65
13. Literatura	67
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	68
ZAŁĄCZNIK NR 2.....	70

ZAŁĄCZNIK NR 3.....72

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt *Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie* zwany dalej GPR. Gminny program rewitalizacji opracowany został zgodnie z obowiązującym prawem na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 278)¹. Ponadto został sporządzony zgodnie z wymogami zawartymi w: Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027 przyjętej 30 czerwca 2022 r., ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. poz. 1079) oraz opublikowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej: Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Dokument zostanie uchwalony przez Radę Gminy Lasowice Wielkie.

Gminny program rewitalizacji sporządzono dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego uchwałą nr LXII/467/24 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 27 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Lasowice Wielkie (Dz.Urz.Woj.Opolskiego poz. 1024) tj. dla miejscowości: Ciarka, Laskowice i Tuły. Opracowanie GPR poprzedziło także podjęcie uchwały nr II/14/24 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 29 maja 2024 roku o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie.

Przed podjęciem uchwały przez Radę Gminy Lasowice Wielkie o przyjęciu *Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie*, niezbędne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu zwanym dalej RDOŚ w Opolu oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Opolu zwanym dalej PWIS w Opolu. Projekt *GPR* wraz z prognozą podlegają procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, polegającej na zaopiniowaniu go przez RDOŚ w Opolu i PWIS w Opolu oraz zapewnieniu możliwości udziału społeczeństwa.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu *GPR*, której elementem jest niniejsza Prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1094).

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji GPR. Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji GPR oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w prognozie powinny być włączone do przedmiotowego *GPR*.

¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001777/U/D20151777Lj.pdf>

Wójt gminy Lasowice Wielkie jako organ wykonawczy gminy wystąpił do właściwych organów (RDOŚ i PWIS) o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. PWIS w Opolu pismem z dnia 15 maja 2024 r. nr NZ.9022.1.75.2024.MKK poinformował, że w świetle obowiązujących przepisów brak jest podstaw prawnych do zajęcia stanowiska w niniejszej sprawie. Natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu pismem z dnia 21 maja 2024 r. nr WOOŚ.411.3.14.2024.PM zobowiązał Wójta gminy Lasowice Wielkie, jako organu przygotowującego GPR, do przeprowadzenia SOOŚ i sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko w pełnym zakresie, zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU GPR NA ŚRODOWISKO

Prognoza została wykonana zgodnie z art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zgodnie z wymogami określonymi w uzgodnieniu z właściwymi organami.

Prognoza powinna:

- 1) zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
 - 2) określać, analizować i oceniać:
 - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
-

- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto zgodnie z wymogami określonymi w uzgodnieniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska prognoza powinna:

- przy wypełnianiu zapisów art. 51 ust. 2 pkt 2 lit a) i b) (określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem) uwzględniać przede wszystkim: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, cenne siedliska przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne,
- scharakteryzować i ocenić istniejący sposób zagospodarowania obszaru objętego postanowieniami projektowanego dokumentu oraz przedstawić te informacje na załączniku kartograficznym,
- przy opisie stanu środowiska oraz ocenie przewidywanych oddziaływań, należy szczególnie uwzględnić:
 - o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn.zm.), według danych ujętych w centralnym rejestrze form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl/>),
 - stanowiska i siedliska chronionych gatunków oraz siedliska przyrodnicze w oparciu o: badania terenowe, opracowania ekofizjograficzne, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej przedmiotowego terenu prowadzonej na etapie sporządzania prognozy oraz dane zgromadzone w bazie przyrodniczej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu,
 - proponowane formy ochrony przyrody w oparciu o dane zamieszczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, z uwzględnieniem zweryfikowanych danych ujętych w opracowaniu „Ekspertyza kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów przyrody” z 2021 r.,
 - korytarze ekologiczne w oparciu o dane zamieszczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego oraz dane z Geoserwisu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (www.geoserwis.gdos.gov.pl),

a także:

- należy dokonać oceny stopnia zgodności postanowień projektu dokumentu z aktami prawnymi dotyczącymi form ochrony przyrody wymienionymi powyżej, w szczególności w odniesieniu do obowiązujących zakazów, określonych m.in. w aktach powołujących/ustanawiających te formy ochrony oraz w odniesieniu do celów ochrony/działań ochronnych wskazanych w planach ochrony
-

rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000,

- w związku z położeniem terenu objętego postanowieniami projektowanego dokumentu w obszarze o szczególnie wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazu, wskazanym w dokumencie pn. "*Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony*" (K., K. Badora, 2006) w prognozie należy uwzględnić zapisy ww. waloryzacji.

Ponadto RDOŚ wniósł również o zawarcie w treści projektu GPR zapisów w zakresie sposobu realizacji zadań wyznaczonych w ww. dokumencie w stosunku do istniejących form ochrony przyrody występujących na terenie GPR oraz w przypadku planowanych do realizacji w ramach GPR zadań dotyczących inwestycji prowadzonych w obrębie istniejących obiektów budowlanych, wnosząc o ujęcie w treści projektu GPR, zapisu dot. planowanych działań termomodernizacyjnych budynków lub prac remontowych dachu i/lub elewacji w aspekcie ochrony ptaków oraz nietoperzy i ich siedlisk, w tym wskazanie wytycznych do prowadzenia tego rodzaju prac (poprzez wskazanie najkorzystniejszych terminów wykonania prac z punktu widzenia ochrony ptaków i nietoperzy, a także zwrócenie uwagi na potrzebę uprzedniego zinventaryzowania występujących gatunków w danym budynku. W przypadku realizacji, działań związanych z zagospodarowaniem i pielęgnacją zieleni, wnosząc o uwzględnienie w treści projektu GPR zapisów preferujących stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.

Prognoza oddziaływania przedmiotowego dokumentu na środowisko przyrodnicze została wykonana w oparciu o dostępne dane i publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, a także o dokumenty strategiczne/planistyczne i analizy rangi regionalnej: *Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego* i jego aktualizacja, syntezy zapisy innych dokumentów m.in. "*Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony*", „*Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim*”, „*Analiza możliwości lokalizacji farm wiatrowych w województwie opolskim*”.

Ponadto analizą objęte zostały również inne dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* (2019), *Ekspertyza kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów przyrody* (2021), *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lasowice Wielkie* (2024).

W niniejszej prognozie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych celów i kierunków działań przewidzianych do realizacji w ramach GPR. Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową analizą macierzową, w której zawarto:

- cele i kierunki działań realizowane w ramach GPR,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych celów (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne oraz obojętne) na poszczególne elementy środowiska: zdrowie ludzi, przyrodę (w tym: rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczna i spójność obszarów Natura 2000), wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i gleby, krajobraz i dziedzictwo kulturowe.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie objętym GPR oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ze względu na charakter niniejszego dokumentu za obszar objęty przewidywanym znaczącym oddziaływaniem przyjęto obszar rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych położonych w jego otoczeniu. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do przeanalizowanych możliwych skutków środowiskowych realizacji GPR. Przeprowadzono również wizję terenową obszaru rewitalizacji w gminie Lasowice Wielkie. Poniżej przedstawiono wszystkie etapy, które rozważano lub które będą realizowane w trakcie procedury SOOŚ, w tym w trakcie przygotowywania niniejszej prognozy.

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie*

Tabela nr 1 Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania GPR na środowisko

Etap SOOS	Cel
Ustalenie kontekstu i celów, określenie aktualnego stanu, zdecydowanie o zakresie	
Zidentyfikowanie innych ważnych planów lub programów i celów ochrony środowiska	Ocena, w jaki sposób GPR jest pod wpływem czynników zewnętrznych, jak istniejące ograniczenia zewnętrzne mogą być uwzględnione, pomocne w określaniu celów SOOS
Zebranie informacji bazowych o stanie środowiska	Dostarczenie dowodów dla istniejących problemów środowiskowych, prognozowania oddziaływań na środowisko, zakresu monitoringu, pomoc w określeniu celów SOOS
Zidentyfikowanie problemów środowiskowych	Pomocne przy precyzowaniu oceny i jej pośrednich etapów, uwzględniając dane bazowe, określenie celów SOOS, prognozowaniu oddziaływań, określaniu zakresu monitoringu
Określenie celów SOOS	Dostarczenie instrumentów/środków służących do oszacowania wpływu GRP na środowisko
Konsultacja zakresu SOOS	Zapewnienie, że SOOS obejmuje prawdopodobne znaczące oddziaływania środowiskowe GPR
Określenie i doprecyzowanie alternatyw i oszacowanie oddziaływań	
Wizja w terenie	Identyfikacja potencjalnych negatywnych oddziaływań
Porównanie celów GPR z celami SOOS	Identyfikacja potencjalnych synergii i niespójności pomiędzy celami GPR i celami SOOS
Rozwój strategicznych rozwiązań alternatywnych	Określenie i sprecyzowanie ewentualnych strategicznych alternatyw
Przewidywanie oddziaływań GPR uwzględniając alternatywy	Określenie znaczących środowiskowych oddziaływań GPR i jego alternatyw
Oszacowanie efektów GPR, uwzględniając ewentualne alternatywy	Walidacja przewidywanych oddziaływań GPR i jego alternatyw, pomoc przy doprecyzowaniu GPR
Środki łagodzące oddziaływania niekorzystne	Zapewnienie, że oddziaływania niekorzystne zostały zidentyfikowane i potencjalne środki łagodzące zostały rozważone (uwzględnione)
Propozycja wskaźników monitorowania oddziaływań środowiskowych wdrożenia GPR	Wyznaczenie szczegółów, dla których wpływ środowiskowy GPR może zostać oszacowany
Przygotowanie prognozy oddziaływania	
Przygotowanie prognozy oddziaływania	Prezentacja przewidywanych oddziaływań środowiskowych GPR, uwzględniając alternatywy, w formie odpowiedniej dla konsultacji społecznych i decydentów
Konsultacja projektu GPR i prognozy oddziaływania	
Konsultacje społeczne, konsultacje z odpowiednimi organami projektu GPR oraz prognozy oddziaływania	Zapewnienie udziału społeczeństwa i organów konsultujących oraz możliwości wyrażenia opinii do wniosków płynących z SOOS
Oszacowanie znaczących zmian	Zapewnienie, że uwarunkowania środowiskowe jakichkolwiek poważnych zmian w projekcie GPR na tym etapie są określone i wzięte pod uwagę
Podjęcie decyzji i dostarczenie informacji	Dostarczenie informacji, w jaki sposób wyniki oceny oddziaływania i konsultacji społecznych zostały wzięte pod uwagę w ostatecznej wersji GPR.
Monitoring znaczących oddziaływań na środowisko wdrożenia GPR	
Zdefiniowanie celów i metod monitoringu	Aby określić efekt środowiskowy GPR, należy określić, gdzie prognozowane oddziaływania są takie jak w rzeczywistości, pomoc w identyfikacji oddziaływań niekorzystnych
Reakcja na oddziaływania niekorzystne	Przygotowanie odpowiedniej reakcji tam, gdzie zostały stwierdzone oddziaływania niekorzystne

3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Gminny program rewitalizacji opracowany jest zgodnie z obowiązującym prawem na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 278)². Ponadto został sporządzony zgodnie z wymogami zawartymi w: Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na 2021-2027 przyjętej 30 czerwca 2022 r., ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. poz. 1079) oraz opublikowanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej: Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Celem sporządzenia dokumentu było określenie kierunków działań, które spowodują wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, a w związku z tym pobudzenie rozwoju tych obszarów, czego konsekwencją będzie także rozwój całej gminy. Realizacja GPR ma spowodować wyprowadzenie wyznaczonych obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Kluczowa jest aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców dzięki realizacji GPR. Zakłada się, że kompleksowe działania na rzecz lokalnej społeczności w ramach gminnego programu rewitalizacji otworzą nowe możliwości i spowodują poprawę jakości życia mieszkańców. Oczekuje się także rezultatów w wymiarze środowiskowym, gospodarczym oraz technicznym i przestrzennym.

Jednym z głównych etapów opracowania gminnego programu rewitalizacji było rozpoznanie negatywnych zjawisk występujących w gminie, co pozwoliło na określenie czy rewitalizacja jest właściwą odpowiedzią na te problemy. W przypadku, gdy problemy społeczne są rozproszone na obszarze całej gminy i nie współwystępują z problemami w innych sferach, nie jest zasadne podejmowanie działań rewitalizacyjnych. W takim przypadku trzeba położyć nacisk na pełne wdrożenie strategii rozwiązywania problemów społecznych. Natomiast w razie występowania deficytów technicznych, środowiskowych czy przestrzenno-funkcjonalnych niezwiązanych z problemami społecznymi należy odpowiedzieć programami modernizacyjnymi, które nie są działaniami rewitalizacyjnymi w rozumieniu ustawy o rewitalizacji.

Przeprowadzona analiza wykazała, że na obszarze gminy negatywne zjawiska społeczne i inne nawarstwiają się i dlatego też konieczne są działania rewitalizacyjne. Występowanie kilku negatywnych zjawisk społecznych na ograniczonym obszarze i stwierdzenie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej innej sferze (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub/i technicznej) spowodowało, że na terenie gminy Lasowice Wielkie wyznaczono obszar zdegradowany. Po wykonaniu delimitacji obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji, gdzie gmina chciałaby realizować zadania własne.

Gminny program rewitalizacji został opracowany z podziałem na 3 podobszary, zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy o rewitalizacji oraz uchwałą nr LXII/467/24 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 27 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Lasowice Wielkie (Dz.Urz.Woj.Opolskiego poz. 1024), w której obszar rewitalizacji został podzielony na podobszary: Ciarka, Laskowice i Tuły.

Zakres dokumentu jest zgodny z art. 15 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji i zawiera:

- szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;

² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001777/U/D20151777Lj.pdf>

- opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;
- opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk;
- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami,
 - charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

3.1. Wizja i cel strategiczny projektowanego dokumentu

Wizja rozwoju to inaczej idealny obraz przyszłości, do którego się dąży i który służy do opisu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji czyli w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny, który jest pomocny w procesie realizacji rewitalizacji.

**Obszar rewitalizacji stanowi atrakcyjne miejsce dla inwestorów i turystów,
a dla mieszkańców jest przyjaznym i zadbanym miejscem z dostępną infrastrukturą, czystym
środowiskiem oraz bogatą ofertą kulturalną i sportową.**

Mieszkańcy odczuwają wyraźną poprawę jakości życia. W rewitalizowanych miejscowościach wzrasta liczba lokalnych przedsiębiorstw i miejsc pracy, w tym związanych z turystyką. Mieszkańcy korzystają z wielu lokalnych usług oraz chętnie angażują się przy organizowaniu wielu inicjatyw społecznych. Wiele ofert spędzania wolnego czasu na atrakcyjnych terenach rekreacyjnych i w nowoczesnych, przyjaznych dla środowiska i osób z potrzebami obiektach publicznych integruje społeczność, w tym osoby marginalizowane. Organizacje pozarządowe inicjują liczne imprezy i akcje z dużym wsparciem gminy i instytucji publicznych. Zadbane posesje prywatne oraz zabytki zachęcają do osiedlania się nowych mieszkańców w spokojnej i otoczonej zielenią przestrzeni, w tym młodych rodzin, co przekłada się na rozwój miejscowości.

Cele sformułowano w odpowiedzi na problemy i potrzeby zidentyfikowane na etapie diagnostycznym, dla lepszego wykorzystania istotnych zasobów i potencjałów gminy. Założeniem struktury celów jest realizacja wizji obszaru, na który cel strategiczny i cele operacyjne oraz kierunki działań powinny mieć bezpośredni i pośredni wpływ.

Jednym z priorytetowych założeń Programu jest rozwój zrównoważony, co oznacza, że **wszystkie cele oraz kierunki działań opierają się na zasadzie zrównoważonego rozwoju** mając na uwadze w szczególności: zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, adaptację do zmian klimatu oraz zapobieganie ubóstwu energetycznemu i przywrócenie czystego powietrza.

Urzeczywistnienie wizji będzie możliwe w przypadku osiągnięcia wyznaczonego celu strategicznego i trzech celów operacyjnych (wraz z kierunkami działań) obejmujących trzy sfery: społeczną, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną oraz środowiskową.

Urzeczywistnienie wizji będzie możliwe w przypadku osiągnięcia wyznaczonego celu strategicznego i dwóch celów operacyjnych, które wraz z kierunkami działań obejmują sferę społeczną oraz sfery pozostałe (gospodarczą, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną oraz środowiskową):

OBSZAR REWITALIZACJI – PRZYJAZNYM I ATRAKCYJNYM MIEJSCEM DLA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I TURYSTÓW, GDZIE OGRANICZONO NEGATYWNE ZJAWISKA I PROCESY

3.2. Cele operacyjne i kierunki działań w projektowanym dokumencie

Cele operacyjne uszczegółwiają cel strategiczny, a kierunki działań określają potrzebne interwencje. Wymienione działania nie mają charakteru zamkniętego, co oznacza, że mogą być uzupełniane i rozbudowywane na etapie wdrażania dokumentu. Wszystkie cele operacyjne i kierunki działań wpływają i prowadzą do realizacji celu strategicznego, a przez to wizji rozwoju obszarów rewitalizacji ponieważ wszystkie oddziałują na siebie nawzajem. W poniższej tabeli przedstawiono kierunki działań realizujących cele operacyjne:

TABELA 1. SCHEMAT CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LASOWICE WIELKIE

Nr CO	Cel Operacyjny (CO)	Nr KD	Kierunek działania (KD)
Cel strategiczny: Obszar rewitalizacji – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, gdzie ograniczono negatywne zjawiska i procesy			
I.	Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej	I.1.	Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz młode osoby, w tym wsparcie organizacji pozarządowych
		I.2.	Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji
		I.3.	Wspieranie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług
II.	Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru	II.1.	Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem
		II.2.	Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych
		II.3.	Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu

[Źródło: Opracowanie własne]

Wszystkie kierunki działań wynikają ze zdiagnozowanych problemów, potrzeb i potencjałów obszarów rewitalizacji, co sprawia, że przedsięwzięcia realizowane w ramach GPR będą realizowane w sposób kompleksowy, zintegrowany i komplementarny z uwzględnieniem

różnych sektorów i obszarów, aby wprowadzić wszechstronną zmianę na obszarze rewitalizacji i ograniczyć niepożądane zjawiska społeczne.

TABELA 2. KIERUNKI DZIAŁAŃ W POWIĄZANIU Z KLUCZOWYMI PROBLEMAMI, POTRZEBAMI I POTENCJAŁAMI

Kierunki działań	Problemy	Potrzeby	Potencjał
Cel operacyjny I: Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej			
I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz młode osoby, w tym wsparcie organizacji pozarządowych	starzenie się mieszkańców, wzrost zapotrzebowania na aktywizację i usługi dedykowane osobom starszym występowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją	kompleksowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją przeciwdziałanie bezrobociu i tworzenie miejsc pracy wspieranie małych i lokalnych przedsiębiorstw	podtrzymanie przez mieszkańców śląskich tradycji, kuchni regionalnej, funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w szczególności OSP i grup odnowy wsi zasoby ludzkie (pracownicy, współpracownicy, animatorzy, liderzy) instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych
I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji	bezrobocie i jego konsekwencje, w tym marginalizacja społeczna i ekonomiczna mieszkańców słaba integracja i więzi społeczne słaba aktywność społeczna	tworzenie warunków do rozwoju sektora usług lokalnych, w tym związanych z turystyką zwiększenie zaangażowania mieszkańców, w tym osób młodych w sprawy lokalne oraz integracji	instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania Dolina Stobrawy tradycje rolnicze, przywiązanie mieszkańców do miejsca zamieszkania.
I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług	mieszkańców i zaangażowanie w sprawy lokalne, w szczególności osób młodych brak dużych zakładów i miejsc pracy w bliskiej odległości od miejsca zamieszkania słaba dostępność do usług publicznych i komercyjnych ograniczone warunki rozwoju dla lokalnych przedsiębiorstw	we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom oraz innym osobom ze specjalnymi potrzebami wsparcie dla rodzin	funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania Dolina Stobrawy tradycje rolnicze, przywiązanie mieszkańców do miejsca zamieszkania.
Cel operacyjny II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru			
II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem	brak atrakcyjnych i nowoczesnych obiektów na miejsce spotkań, integracji i aktywizacji mieszkańców obiekty gminne niedostosowane do potrzeb społecznych, osób z niepełnosprawnościami, w złym stanie technicznym, nie spełniające standardów efektywności energetycznej	tworzenie atrakcyjnych przestrzeni i obiektów publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców i wspierających rodziny zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów	budynki i tereny gminne sieć osadnicza wkomponowana w lokalny krajobraz historycznie ukształtowany układ urbanistyczny walory przyrodnicze i kulturowe sprzyjające rozwojowi rekreacji (krajobraz, lasy, zabytki)
II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych	przestrzeni i obiekty publiczne niedostosowane do pełnienia funkcji	użyteczności publicznej oraz budynków komunalnych i prywatnych	

Kierunki działań	Problemy	Potrzeby	Potencjał
II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu	społecznych i oczekiwań mieszkańców (np. brak żłobka) zła jakość powietrza w okresie grzewczym (pozaklasowe kotły na paliwa stałe, spalanie śmieci) brak infrastruktury kanalizacyjnej, zagrożenie czystości wód powierzchniowych i podziemnych niewystarczająca ilość publicznych terenów zielonych i drzew, ograniczone działania retencyjne niska świadomość ekologiczna mieszkańców	ograniczenie niskiej emisji przeciwdziałanie zanieczyszczeniu wód podziemnych i powierzchniowych wprowadzanie zielonej infrastruktury i działań retencyjnych podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie” i Stobrawski Park Krajobrazowy mały ruch samochodowy brak ciężkiego przemysłu linia kolejowa i drogi krajowe

Źródło: opracowanie własne

3.3. Powiązanie z innymi dokumentami

Treść GPR jest ściśle powiązana z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, w tym z:

- dokumentami wspólnotowymi i krajowymi m.in. Strategią na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności, Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Krajową strategią rozwoju regionalnego 2030,
- dokumentami szczebla wojewódzkiego i subregionalnego, a w szczególności Strategią rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021 – 2030 oraz Strategią rozwoju województwa opolskiego *Opolskie 2030 i Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*.

Tabela nr 2. Powiązania celów strategicznych i operacyjnych z dokumentami regionalnymi

Cel strategiczny i operacyjny	Powiązanie i sposób realizacji przez GPR założeń strategicznego dokumentu
Strategia rozwoju województwa opolskiego <i>Opolskie 2030</i>	
GPR Gminy Lasowice Wielkie zakłada m.in. rewitalizację obiektów i przestrzeni publicznych, integrację i aktywizację społeczną, przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji oraz podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i jest zgodny oraz realizuje Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę oraz poniższe cele operacyjne Strategii Opolskie 2030: Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę 1. Trwałe więzi społeczne	GPR poprzez realizację poniższych celów operacyjnych i kierunków działań wpisuje się w założenia Strategii Opolskie 2030: I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz wsparcie organizacji pozarządowych I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych

Cel strategiczny i operacyjny	Powiązanie i sposób realizacji przez GPR założeń strategicznego dokumentu
<p>Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę</p> <p>2. Wykwalifikowani mieszkańcy</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz wsparcie organizacji pozarządowych</p> <p>I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p>
<p>Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę</p> <p>3. Rozwinięte i dostępne usługi</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz wsparcie organizacji pozarządowych</p> <p>I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p>
<p>Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę</p> <p>1. Bezpieczny region</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz wsparcie organizacji pozarządowych</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi</p> <p>1. Opolskie zeroemisyjne</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi</p> <p>2. Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami</p>	<p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu</p>

Cel strategiczny i operacyjny	Powiązanie i sposób realizacji przez GPR założeń strategicznego dokumentu
<p>Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi</p> <p>3. Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe</p>	<p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu</p> <p>GPR zakłada realizację powyższych celów poprzez przywracanie bioróżnorodności, ochronę i kształtowanie krajobrazu, wprowadzanie zieleni.</p>
<p>Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu</p> <p>1. Gospodarka otwarta na współpracę</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>GPR zakłada realizację powyższych celów poprzez wspieranie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i współpracy publiczno-prywatnej.</p>
<p>Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu</p> <p>2. Silne branże</p>	<p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>GPR zakłada realizację powyższych celów poprzez wspieranie powstawania miejsc pracy. Poprawę klimatu inwestycyjnego.</p>
<p>Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu</p> <p>1. Ceniona marka regionu</p>	<p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p>

Cel strategiczny i operacyjny	Powiązanie i sposób realizacji przez GPR założeń strategicznego dokumentu
	<p>II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.</p> <p>GPR zakłada realizację powyższych celów poprzez dbałość o zachowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, rozwój produktów turystycznych.</p>
<p>GPR zakłada również realizację celów polityki przestrzennej i rekomendacji dla OSI Subregion Północny.</p> <p>Cele polityki przestrzennej i rekomendacje – OSI Subregion północny</p>	<p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p> <p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.</p>
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO)	
<p>GPR Gminy Lasowice Wielkie zakłada m.in. rewitalizację obiektów i przestrzeni publicznych, w tym zabytkowych, poprawę ładu przestrzennego i krajobrazu lokalnego oraz ochronę środowiska, co jest zgodne oraz realizuje strategiczny cel polityki przestrzennej województwa opolskiego tj.: kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasada zachowania ładu przestrzennego - prowadzenie efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego; • zasada racjonalnego kształtowania sieci osadniczej - dążenie do spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwartości struktury przestrzennej wiejskich jednostek osadniczych oraz uzyskaniu równowagi terenów zabudowanych i terenów zieleni; • zasada preferencji intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową); • zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego; • zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu, polegająca na wskazaniu, poszanowaniu i ochronie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo; • zasada poprawy dostępności przestrzennej i stymulowania rozwoju; 	<p>GPR zakłada intensyfikację integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego.</p> <p>Zgodnie z PZPWO Gmina Lasowice Wielkie to jedna z gmin o relatywnie najgorszym dostępie do usług publicznych w województwie opolskim obok gmin tj. Brzeg, Domaszowice, Nysa, Reńska Wieś, Gorzów Śląski i Jemielnica. Zatem gmina należy do obszaru o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.</p> <p>GPR gminy Lasowice Wielkie jest spójny z wyzwaniem rozwoju przestrzennego określonymi w PZPWO, w szczególności z poprawą ładu przestrzennego oraz dostosowaniem do skutków zmian klimatycznych. Jednocześnie stwierdza się, że zachowano spójność dokumentu z ustalonymi w PZPWO zasadami gospodarowania przestrzenią i kierunkami zagospodarowania przestrzennego, w szczególności poprzez poniższe cele i kierunki działań:</p> <p>I. Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej</p> <p>I.1. Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz wsparcie organizacji pozarządowych</p> <p>I.2. Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji</p> <p>I.3. Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług</p> <p>II. Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru</p>

Cel strategiczny i operacyjny	Powiązanie i sposób realizacji przez GPR założeń strategicznego dokumentu
<ul style="list-style-type: none">• zasada rozwoju infrastruktury społecznej – zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu;• zasada racjonalnego kształtowania stref aktywizacji gospodarczej;• zasada racjonalnego zagospodarowania;• zasada wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.	<p>II.1. Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p>II.2. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych</p> <p>II.3. Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu</p>

Źródło: Gminny program rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie (projekt)

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU

Podczas opracowywania GPR zostały uwzględnione cele i kierunki działań wynikające z ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym dokumentów strategicznych. Wzięto również pod uwagę kluczowe dokumenty strategiczne i sektorowe z zakresu ochrony środowiska o randze wojewódzkiej.

Realizacja celów założonych w GPR powinna być neutralna lub powinna przyczyniać się między innymi do realizacji celów ustalonych w innych dokumentach strategicznych związanych z szeroko pojętą ochroną środowiska. Cele GPR nie są sprzeczne z celami zakładanymi w dokumentach wyższego szczebla, a wręcz część zaplanowanych działań wspiera osiąganie celów środowiskowych, które zostały przyjęte na wyższych poziomach. Przy pracach nad przedmiotowym dokumentem założono, że polityka rozwoju gminy będzie opierała się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Poniżej zaprezentowano kluczowe dokumenty strategiczne i planistyczne dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska, których cele brano pod uwagę przy pracach nad Gminnym programem rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie.

4.1. Dokumenty szczebla wspólnotowego i krajowego

Na potrzeby niniejszego opracowania przeprowadzono analizę związków z istotnymi z punktu widzenia oceny oddziaływania na środowisko dokumentami międzynarodowymi i krajowymi. Szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji GPR jest zgodność projektu Strategii z polityką horyzontalną dotyczącą zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej. Pojęcie zrównoważony rozwój zdefiniowano jako prawo do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnej generacji bez ograniczania praw przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich potrzeb rozwojowych. Definicja ta stanowi obecnie powszechnie uznaną i akcentuje stan, w którym rozwój gospodarczy i cywilizacyjny obecnego pokolenia nie powinien odbywać się kosztem wyczerpywania zasobów nieodnawialnych i niszczenia środowiska - dla dobra przyszłych pokoleń, które też będą posiadały prawa do swego rozwoju. Tak szeroko sformułowana definicja wskazuje, że aby osiągnąć zrównoważony rozwój lub raczej nieustannie dążyć do jego

zachowania, konieczne jest zwrócenie uwagi na trzy wymiary: ekologiczny, społeczny i ekonomiczny (gospodarczy).

Na szczycie w Brukseli, który odbył się 20 czerwca 2019 r., Rada Europejska uzgodniła program UE na najbliższych 5 lat. Program strategiczny na lata 2019–2024 wskazuje priorytety, które posłużą Radzie Europejskiej do planowania kierunku działań, a innym instytucjom UE do opracowania swoich programów. Zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, stanowiącymi fundament wyznaczonych dla UE priorytetów na najbliższe lata, wskazano kluczowe elementy wokół których skupia się polityka zrównoważonego rozwoju UE:

- 1) budowaniu bardziej konkurencyjnej gospodarki, która będzie korzystać z zasobów w sposób racjonalny i oszczędny;
- 2) ochronie środowiska poprzez ograniczanie emisji gazów;
- 3) tworzeniu i upowszechnianiu nowych, przyjaznych dla środowiska technologii;
- 4) poprawianiu warunków do rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie w odniesieniu do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
- 5) pomaganiu konsumentom w podejmowaniu świadomych wyborów.

Analizując wizję oraz cele strategiczne i operacyjne projektu GPR dla gminy Lasowice Wielkie jednoznacznie można stwierdzić, że spośród ww. wymiarów zrównoważonego rozwoju, GPR obejmuje wiele aspektów, na których skupia się polityka zrównoważonego rozwoju UE.

Projekt GPR odniesiono także do pięciu głównych celów kierunkowych dla inwestycji promowanych przez Unię Europejską w latach 2021-2027:

- 1) Bardziej inteligentna Europa;
- 2) Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
- 3) Lepiej połączona Europa;
- 4) Europa o silniejszym wymiarze społecznym;
- 5) Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.

Należy także zaznaczyć, że GPR dla gminy Lasowice Wielkie przyczynia się do realizacji ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, poprzez podejmowanie jako kierunkowych działań związanych z ograniczeniem emisji, wykorzystaniem energii pochodzącej z OZE oraz poprawę efektywności energetycznej.

Niezwykle ważną strategią na rzecz wzrostu w kontekście całej Wspólnoty europejskiej jest przyjęty z końcem roku 2019 „Europejski Zielony Ład” traktujący o kluczowych obszarach polityki Europy i zmierzający do nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach, której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych. GPR odnosi się do „Europejskiego Zielonego Ładu” oraz „Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, będących aktualnie najważniejszymi dokumentami definiującymi model zrównoważonego rozwoju na poziomie europejskim i globalnym, a pośrednio także do strategii „Europa 2020” poprzez zapisy celu strategicznego: „Obszar rewitalizacji – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, gdzie ograniczono negatywne zjawiska i procesy” oraz celu operacyjnego „Poprawa warunków i jakości życia oraz **zrównoważony rozwój obszarów**”, którego rozwinięciem są kierunki działań, a przede wszystkim jeden z nich:

- poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.

Zapisy GPR są zgodne z celami określonymi w dokumencie Europejskiego Zielonego Ładu, a także uwzględniają cele ochrony środowiska **dokumentów krajowych**, a w tym przede wszystkim takich jak:

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka ekologiczna państwa 2030 to dokument przyjęty Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. Jest to najważniejszy krajowy dokument strategiczny w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Jego rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski, a także zapewnienie wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Jako cel główny wskazano rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Poprzez analizę najważniejszych trendów w obszarze środowiska wyznaczono cele szczegółowe oraz horyzontalne mające przyczynić się do realizacji celu głównego:

- Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka – zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
- Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat – łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja – rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa,
- Cel horyzontalny: Środowisko i administracja – poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

„Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (PEP2040) została oparta na 3 filarach:

- I. sprawiedliwa transformacja,
- II. zeroemisyjny system energetyczny,
- III. dobra jakość powietrza.

Polityka energetyczna Polski jest dokumentem przedstawiającym długoterminową strategię rządu w sektorze paliwowo-energetycznym. Zawartość dokumentu, jego cele i kształt, są regulowane przepisami ustawy Prawo energetyczne (art. 13-15a).

Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Kierunki Polityki energetycznej Polski do 2040 r:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych,
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
3. Dywersyfikacja dostaw gazu i ropy oraz rozbudowa infrastruktury sieciowej,
4. Rozwój rynków energii,
5. Wdrożenie energetyki jądrowej,
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii,
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
8. Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r. KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.:

- bezpieczeństwa energetycznego,
-

- wewnętrznego rynku energii,
- efektywności energetycznej,
- obniżenia emisyjności oraz
- badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Krajowy plan został opracowany uwzględniając wnioski z uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych, jak również wnioski z konsultacji regionalnych oraz rekomendacji Komisji Europejskiej C(2019) 4421 z dnia 18 czerwca 2019 r. Dokument został sporządzony w oparciu o krajowe strategie rozwoju zatwierdzone na poziomie rządowym (m.in. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityka ekologiczna Państwa 2030, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030) oraz uwzględniając projekt Polityki energetycznej Polski do 2040 r.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - o 14% udziału OZE w transporcie,
 - o roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

KPEiK składa się z trzech części – strategicznej i dwóch załączników o charakterze analitycznym:

- Założenia i cele oraz polityki i działania – wskazuje priorytety działań w pięciu wymiarach unii energetycznej, w tym m.in. cele na 2030 r. stanowiące krajowy wkład do realizacji unijnych celów klimatyczno-energetycznych tj. w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz poprawy efektywności energetycznej. Dokument wskazuje również polityki i działania, które mają doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów.
- Załącznik 1. Obecna sytuacja i prognozy przy istniejących politykach i środkach – tzw. Scenariusz Odniesienia (ODN) tj. bez wdrożonych działań przewidzianych w KPEiK.
- Załącznik 2. Ocena skutków planowanych polityk i środków – stanowi tzw. Scenariusz Polityki Klimatyczno-Energetycznej (PEK), który zawiera analizę skutków wdrożenia polityk i działań przewidzianych w KPEiK.

W przypadku modyfikacji celów lub strategicznych kierunków zawartych w krajowych politykach rozwoju, projektach strategii (np. w projekcie Polityki energetycznej Polski do 2040 r.), jak również nowych przesądzeń unijnych dotyczących średnio- i długoterminowej polityki klimatyczno-energetycznej (cele na 2030 r. i 2050 r.), Krajowy plan zostanie odpowiednio dostosowany, jeżeli zaistnieje taka konieczność.

Krajowa Strategia Niskoemisyjna

Krajowa Strategia Niskoemisyjna to dokument strategiczny określający wizję i kierunki transformacji polskiej gospodarki do gospodarki niskoemisyjnej do 2050 roku.

W dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej kluczową rolę będą pełniły inwestycje w innowacyjne rozwiązania technologiczne oraz systemowe podejście do redukcji szkodliwych emisji we wszystkich sektorach nowoczesnej gospodarki.

Systemowe podejście obejmie: wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii, inteligentne i energooszczędne budownictwo,

niskoemisyjne i bezemisyjne pojazdy, zwiększenie przepustowości sieci kolejowej, skuteczną cyfrową organizację systemu transportu, inteligentną infrastrukturę, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym. Czynnikiem napędzającym rozwój w tych obszarach będą innowacje i inwestycje.

Jednym z elementów Strategii będzie diagnoza stopnia rozwoju technologicznego polskiej gospodarki. Na jej podstawie i w drodze konsultacji z zainteresowanymi stronami, naukowcami oraz przedsiębiorcami wskazane zostaną obszary finansowania innowacyjnych produktów i usług. Pogłębiona analiza szans rozwojowych polskiej gospodarki pozwoli na lepszą koncentrację tematyczną innowacji i skuteczne wydatkowanie środków w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027.

W nowej perspektywie wyłącznie wizja oparta na synergii międzysektorowej pozwoli na zrealizowanie ambitnych celów postawionych w komunikacie Komisji Europejskiej – Czysta planeta dla wszystkich. Dlatego na bazie Krajowej Strategii Niskoemisyjnej tworzone będą nowe narzędzia wsparcia innowacyjności oraz pilotaże nowych instrumentów, których celem będzie integracja i animacja współpracy wewnątrz oraz między sektorami transportu, energetyki, budownictwa i przemysłu.

Komisja Europejska w Komunikacie Czysta planeta dla wszystkich - długoterminowa strategiczna wizja dla dostatniej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r. określiła 8 scenariuszy działań mających doprowadzić do osiągnięcia poziomu zeroemisyjności netto w UE w produkcji energii do 2050 r. lub bardzo zbliżonego do tego poziomu w odniesieniu do emisji dwutlenku węgla. Te scenariusze są bardziej ambitne niż Porozumienie paryskie, które zakłada osiągnięcie neutralności klimatycznej w drugiej połowie stulecia, a ich realizacja będzie miała bardzo duży wpływ na gospodarki państw członkowskich, a nawet poszczególne regiony oraz przełoży się na konkretne koszty realizacji polityki klimatycznej.

Transformacja do gospodarki neutralnej dla klimatu wymagać będzie wspólnych działań w obszarze siedmiu strategicznych elementów podstawowych:

- 1) maksymalizacja korzyści płynących z efektywności energetycznej, w tym budynków bezemisyjnych,
- 2) maksymalizacja wykorzystania odnawialnych źródeł energii i energii elektrycznej w celu całkowitej dekarbonizacji dostaw energii w Europie,
- 3) przyjęcie czystej, bezpiecznej i opartej na sieci mobilności,
- 4) konkurencyjny przemysł unijny i gospodarka o obiegu zamkniętym jako kluczowy czynnik umożliwiający ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- 5) rozwój odpowiedniej infrastruktury sieciowej i wzajemnych połączeń,
- 6) czerpanie pełnych korzyści z biogospodarki i tworzenie niezbędnych pochłaniaczy dwutlenku węgla,
- 7) wyeliminowanie pozostałych emisji CO₂ dzięki wychwytywaniu i składowaniu dwutlenku węgla.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

W dniu 15 października 2019 r. Rada Ministrów przyjęła Uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, przedłożoną przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi (SZRWRiR 2030). Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich państwa prezentujący cele, kierunki interwencji oraz działania, jakie powinny zostać podjęte w perspektywie roku 2030.

W strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Działania SZRWIR 2030 będą finansowane z krajowych i zewnętrznych środków publicznych, do których należą m.in. środki pochodzące z budżetu UE na lata 2021-2027 (w tym m.in. Wspólnej Polityki Rolnej, polityki spójności, wspólnej polityki rybołówstwa oraz środki w ramach programu „Horyzont Europa”). Wsparciem dla finansowania z poziomu kraju będą środki rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego i środki prywatne.

W planowanych działaniach do 2030 r. przewidziano:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne,
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych,
- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów,,
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną),
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno-spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody,
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności,
- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do roku 2030)

Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
 - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
 - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,
 - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
-

- Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) – PWP

Głównym celem PWP jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywołanych przez powodzie i susze, w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównywania dysproporcji regionalnych.

Realizacja celu głównego ma nastąpić poprzez realizację poszczególnych celów strategicznych:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę,
- zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz oraz
- reformę systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej.

Aktualizacja programu wodno-środowiskowego kraju

Cele określone w dokumencie:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie) oraz
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Narodowa Strategia Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)

Główne cele dokumentu to:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę do picia i dla celów sanitarnych,
- zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- zapobieganie zwiększeniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych, w tym powodzi i suszy, oraz ograniczenie wystąpienia ich negatywnych skutków.

Powyższe cele mają być osiągnięte przez zbudowanie sprawnie działającego zintegrowanego systemu gospodarowania wodami poprzez wykorzystanie nowoczesnych podstaw naukowych, odpowiednich mechanizmów prawnych, instrumentów ekonomicznych i konsultacji społecznych. Cele strategiczne gospodarowania wodami uwzględniają konieczność adaptacji do zmian klimatu, wzrastające ryzyko występowania katastrof naturalnych, możliwości tkwiące w polityce oszczędzania wody oraz ewentualne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym.

4.2. Dokumenty rangi regionalnej

Kierunki rozwoju ujęte w GPR w zakresie środowiska wyznaczają także uchwalone przez Sejmik Województwa Opolskiego i wzięte pod uwagę następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego,
- Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 -2027,
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego,
- Opolska polityka rowerowa,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego,
- Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego,
- Uchwała tzw. „antysmogowa”,

a w szczególności dokument sektorowy:

Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027

- ⇒ Ochrona klimatu i jakości powietrza
 - Spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza;
 - Adaptacja do zmian klimatu;
 - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
 - ⇒ Zagrożenia hałasem
 - Poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu;
 - Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas;
 - ⇒ Pola elektromagnetyczne
 - Utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
 - ⇒ Gospodarowanie wodami
 - Zwiększenie retencji wodnej województwa, zwłaszcza naturalnej;
 - Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody;
 - Przeciwdziałanie skutkom suszy;
 - Ochrona przed powodzią z uwzględnieniem nietechnicznych metod ochrony wykorzystujących naturalne możliwości środowiska;
 - Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód;
 - ⇒ Gospodarka wodnościekowa
 - Poprawa jakości wody;
 - Poprawa stopnia zwodociągowania i skanalizowania województwa;
 - ⇒ Zasoby geologiczne
 - Ochrona złóż kopalin;
 - Ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobyciem kopalin;
 - Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
 - ⇒ Gleby
 - Utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją;
 - Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
 - terenów poeksploatacyjnych i remediacja zanieczyszczonych terenów przemysłowych,
 - ⇒ Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
 - Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych;
 - Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie;
 - Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania;
 - Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami;
-

- ⇒ Zasoby przyrodnicze
 - Zwiększenie lesistości województwa i zachowanie dobrego stanu terenów leśnych;
 - Zachowanie różnorodności biologicznej;
 - Kształtowanie i wzmacnianie systemu przyrodniczego;
 - Ochrona obszarów cennych przyrodniczo przed urbanizacją i wykorzystaniem rolniczym;
 - Ochrona krajobrazowa województwa, w szczególności krajobrazów priorytetowych,
- ⇒ Zagrożenie poważnymi awariami
 - Brak incydentów o znamionach poważnej awarii;
- ⇒ Działalność edukacyjna
 - Świadome ekologicznie społeczeństwo.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2019

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest podstawowym dokumentem określającym zasady polityki zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego oraz określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Głównym zadaniem Planu jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego – w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa.

Dokument stanowi podstawę dla opracowania programów rozwoju województwa, zapewnia wiodącą rolę w zakresie przestrzennej koordynacji działań na poziomie regionu i na poziomie lokalnym. Umożliwia efektywne wybory priorytetów na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu możliwości negocjacji pomiędzy stronami w zakresie ważności i spodziewanych efektów działań.

Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią:

- zasada zachowania ładu przestrzennego – przejawiająca się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiająca uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniająca w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne,
 - zasada racjonalnego kształtowania sieci osadniczej – polegająca na dążeniu do spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwartości struktury przestrzennej miejskich i wiejskich jednostek osadniczych oraz uzyskaniu równowagi terenów zabudowanych i terenów zieleni,
 - zasada preferencji intensyfikacji zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową) – oznacza intensyfikację procesów inwestycyjnych na terenach już zagospodarowanych i przeciwdziałanie zajmowaniu nowych obszarów pod zabudowę,
 - zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego – polegająca na pielęgnowaniu tradycji kulturowych regionu, dbaniu o materialną spuściznę historyczną, eksponowaniu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego i zacieśnieniu więzi społeczności lokalnych,
 - zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu – w celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów rozwojowych przy jednoczesnej minimalizacji sytuacji konfliktowych, polegająca na wskazaniu, poszanowaniu i ochronie obszarów cennych
-

przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony) przy wyznaczaniu wielofunkcyjnych obszarów rozwoju,

- zasada poprawy dostępności przestrzennej – polegająca na organizacji wydajnej sieci transportowej i opartej na niej zrównoważonego transportu publicznego z uwzględnieniem powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych,
- zasada stymulowania rozwoju – społecznego, gospodarczego i przestrzennego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału gospodarczego, kadr i zasobów naturalnych, wraz ze wsparciem sektora gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności,
- zasada rozwoju infrastruktury społecznej – zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu,
- zasada tworzenia i wzmacniania potencjału akademickiego i naukowego województwa,
- zasada racjonalnego kształtowania stref aktywizacji gospodarczej,
- zasada racjonalnego zagospodarowania – związanego z rozwojem gospodarczym, w sferze przemysłu, rolnictwa i turystyki oraz w zakresie rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- zasada oszczędnego gospodarowania energią i zasobami złóż naturalnych,
- zasada wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.

Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego

Na terenie województwa opolskiego od 20 sierpnia 2000 roku obowiązuje „Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego” przyjęty uchwałą nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r. Jednakże w związku z tym, że poziomy dopuszczalne lub docelowe są przekraczane (pyłu zawieszonego PM_{2,5} (strefa opolska) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu), zarząd województwa opolskiego opracował projekt aktualizacji programu ochrony, który został przyjęty uchwałą nr LVII/592/2023 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 września 2023 r. w sprawie określenia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”.

Program jest dokumentem strategicznym, będącym aktem prawa miejscowego, który dąży do poprawy jakości życia mieszkańców województwa opolskiego, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia z uwzględnieniem zachowania zasad zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego

W celu ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku do wartości nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w otoczeniu analizowanych odcinków dróg i linii kolejowych zaproponowano w Programie odpowiednie działania naprawcze. Należy jednak zaznaczyć, że w świetle istniejącego poziomu obciążenia ruchem oraz lokalizacji tych odcinków w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej uzyskanie efektów w postaci dotrzymania poziomów dopuszczalnych jest niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach wręcz nierealne. Zadaniem służb ochrony środowiska oraz zarządców dróg i linii kolejowych jest jednak podejmowanie wszelkich działań mających na celu poprawę klimatu akustycznego w sąsiedztwie analizowanych odcinków, w takim stopniu, w jakim jest to tylko możliwe. Z drugiej strony konieczne jest właściwe planowanie przestrzenne uwzględniające zagrożenie hałasem, poprzez wprowadzenie zapisów o obowiązku konsultowania z zarządcami wszelkich zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin/ miast oraz gminnych/ miejskich planach zagospodarowania przestrzennego. Program określa też priorytet podejmowania decyzji, czyli w jakich miejscach w pierwszej kolejności zrealizowane powinny zostać działania redukujące hałas. Program wskazuje również kierunki działań na terenach mniej zagrożonych hałasem, jako działania planowane do realizacji w dłuższym horyzoncie czasowym. Tak skonstruowany program działań obejmujący wszystkie obszary zagrożone hałasem pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi

przeznaczonymi na przedsięwzięcia ochronne i sukcesywne ich realizowanie w miarę możliwości ekonomicznych.

Kierunki działań naprawczych określonych w POH:

- Budowa, modernizacja ekranów akustycznych,
- Remonty nawierzchni dróg,
- Budowa obwodnic,
- Przebudowa dróg
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie opolskim,
- Egzekwowanie ograniczeń prędkości,
- Zastosowanie nawierzchni o obniżonej hałaśliwości,
- Szlifowanie nawierzchni szynowej,
- Podjęcie działań technicznych mających na celu zapewnienie właściwych warunków akustycznych wewnątrz budynków zlokalizowanych na przyległym pasie gruntu w rozumieniu ustawy o transporcie kolejowym, np. wymiana stolarki okiennej – na podst. art. 114 ust. 4 ustawy POŚ,
- Prace modernizacyjne na liniach kolejowych.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego

Podstawowym celem opracowania dokumentu jest poprawa jakości systemu transportowego województwa i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego jest jednym z głównych czynników warunkujących jakość życia i rozwój gospodarczy regionu. Cel podstawowy powinien zostać osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

- Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu;
- Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego;
- Cel 3. Integracja systemu transportowego;
- Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki;
- Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa;
- Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu.

OPOLSKA POLITYKA ROWEROWA

Głównymi celami Opolskiej Polityki Rowerowej jest wzrost udziału ruchu rowerowego w regionie opolskim oraz zwiększenie roli roweru jako codziennego środka transportu. Jazda na rowerze często nie jest postrzegana jako pełnoprawny sposób przemieszczania się na co dzień, bywa wręcz traktowana jedynie jako forma spędzania wolnego czasu lub środek transportu jedynie dla osób niezamożnych. Opolska Polityka Rowerowa ma za zadanie umożliwić transfer wiedzy i rozwój potencjału wdrożeniowego w celu podniesienia skuteczności działań podejmowanych w dziedzinach związanych z ruchem rowerowym. Realizacja celu głównego przełoży się na:

- mniejsze zatłoczenie na drogach, a tym samym mniejsze korki i poprawa płynności ruchu,
- poprawę bezpieczeństwa drogowego,
- mniejsze zanieczyszczenie środowiska, w tym powietrza,
- niższe emisje dwutlenku węgla,
- poprawę zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców.

Cel główny: Wzrost udziału ruchu rowerowego w regionie opolskim oraz zwiększenie roli roweru jako codziennego środka transportu:

- Szeroki dostęp do infrastruktury rowerowej:
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych o charakterze użytkowym,
 - Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych o charakterze wypoczynkowym,

- Integracja tras rowerowych dojazdowych i rekreacyjnych, – Zwiększenie ilości i poprawa jakości miejsc do parkowania rowerów,
- Budowa Miejsc Obsługi Rowerzystów (stojaki, wiaty i ławki oraz kosze na śmieci i tablice informacyjne).
- Rozwój usług dla rowerzystów:
 - Tworzenie lokalnych informacji rowerowych,
 - Integracja z transportem zbiorowym,
 - Rozwój publicznych systemów rowerowych,
 - Zwiększenie rowerowych punktów samoobsługowych,
 - Rowery elektryczne/E-rowery.
- Strategiczne planowanie ruchu rowerowego:
 - Inwentaryzacja infrastruktury związanej z ruchem rowerowym,
 - Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej,
 - Koncepcja rozwoju szlaków rowerowych.
- Prawidłowa komunikacja, edukacja i marketing:
 - Wzrost znaczenia regionalnych stowarzyszeń i organizacji rowerowych,
 - Edukacja i promocja ruchu rowerowego,
 - Integracja podmiotów związanych z ruchem rowerowym,
 - Komunikacja marketingowa.

Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami, przyjętym dla województwa, jest opracowanie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, umożliwiającego wypełnienie podstawowych zasad gospodarki odpadami, które stanowią:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- wykorzystanie odpadów w procesie recyklingu, odzysku, unieszkodliwiania odpadów, których nie można przetworzyć innymi metodami,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów (szczególnie odpadów biodegradowalnych),
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.

Analiza zgodności projektu dokumentu z wybranymi dokumentami

Mając na uwadze zapisy projektu *Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie* w kontekście wyżej przedstawionych zapisów innych dokumentów strategicznych, stwierdza się jej zgodność i integralność z celami i kierunkami innych dokumentów sektorowych dotyczących ochrony środowiska. Założone w GPR cele do osiągnięcia oraz kierunki w jakim będą zmierzać zaprojektowane działania są zgodne z celami ustalonymi ww. dokumentach strategicznych, a w szczególności: w polityce ekologicznej państwa i polityce ekologicznej województwa opolskiego. Cele zawarte w tych dokumentach zostały wzięte pod uwagę i dostosowane do lokalnych uwarunkowań gminy Lasowice Wielkie i obszaru rewitalizacji. Poniżej w ramach podsumowania przedstawiono porównanie kilku wybranych dokumentów z GPR pod kątem zgodności ich celów.

Ważna jest także zgodność GPR z innymi dokumentami strategicznymi szczebla gminnego tj. przede wszystkim ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz Strategią rozwoju gminy Lasowice Wielkie.

Tabela nr 3. Sposoby uwzględnienia celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym w niniejszym dokumencie

Cel strategiczny	Opis -zastosowanie w Gminnym programie rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie
VIII Wspólnotowy Program działań na rzecz środowiska (7EAP) – priorytety polityki ochrony środowiska w UE do roku 2030	
<p>Program wskazuje sześć priorytetowych celów tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, - adaptacja do zmiany klimatu, - model regeneracyjnego wzrostu, - zerowy poziom emisji zanieczyszczeń, - ochrona i przywrócenie bioróżnorodności, - ograniczenie głównych skutków środowiskowo-klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją. 	<p>GPR uwzględnia cele tematyczne, gdyż planowane inwestycje nie powinny spowodować utraty bioróżnorodności, ograniczą emisję gazów cieplarnianych i będą wprowadzały rozwiązania dot. adaptacji do zmian klimatu. Dla każdego planowanego przedsięwzięcia znacząco oddziałującego na środowisko konieczne będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co zapobiegnie zagrożeniu zachwiania równowagi środowiskowej odnośnie ww. elementu.</p> <p>Część celów i kierunków działań zawartych w GPR wprost wypełnia cele priorytetowe VIII Wspólnotowego Programu, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, – poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.
Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030	
<p>Do głównych elementów przedmiotowej strategii należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objęcie obszarem chronionym co najmniej 30% gruntów i 30% mórz w Europie, – odbudowa zdegradowanych ekosystemów na lądzie i w morzu przez zwiększanie skali rolnictwa ekologicznego i elementów krajobrazu charakteryzujących się bogatą różnorodnością biologiczną na gruntach rolnych, powstrzymanie i odwrócenie procesu spadku liczebności owadów zapylających, ograniczenie stosowania pestycydów i ich szkodliwych skutków o 50% do 2030 r., – przywrócenie co najmniej 25 tys. km rzek w UE do stanu charakterystycznego dla rzek swobodnie płynących oraz zasadzenie 3 mld drzew do 2030 r.; – opracowanie planów zazieleniania obszarów miejskich w miastach liczących co najmniej 20 000 mieszkańców, mających na celu powstrzymanie utraty terenów zielonych w miastach, promowanie zielonej infrastruktury i rozwiązań opartych na zasobach przyrody w planowaniu przestrzennym. 	<p>Cele i kierunki działań zawarte w GPR będą skutkować ochroną bioróżnorodności, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, – poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu.
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	
<p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. 	<p>Cele i kierunki działań zawarte w GPR wypełniają cele priorytetowe Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, w tym w szczególności:</p>

<p>Cele szczegółowe i priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy A: Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Cel szczegółowy B: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Cel szczegółowy C: Rozwój zrównoważonej produkcji (przemysł, budownictwo, rolnictwo): • Cel szczegółowy D: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, • Cel szczegółowy E: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, - poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu, - wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji, - adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	
<p>Celem SZRWIR jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.</p> <p>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój liniowej infrastruktury technicznej, • Dostępność wysokiej jakości usług publicznych, • Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast, • Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska 	<p>GPR jest spójny z celem szczegółowym drugim poprzez m.in. przyjęte cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, - poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu, - wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji, - adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, jest najważniejszym dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski.</p>	<p>Wszystkie cele zaproponowane w GPR są zgodne z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 w zakresie rozwoju terytorialnego i zrównoważonego.</p>
Polityka ekologiczna państwa do 2030 r.	
<p>Strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej Polityka ekologiczna państwa 2030 to dokument przyjęty Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. Jest do najważniejszy krajowy dokument strategiczny w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Jego rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski, a także zapewnienie wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Jako cel główny wskazano rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, - Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka – zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, - Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat – łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, - Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja – rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa, 	<p>Większość celów i kierunków działań zawartych w GPR wypełnia cele <i>Polityki ekologicznej państwa do 2030</i>, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, - poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu, - wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji, - adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem.

– Cel horyzontalny: Środowisko i administracja – poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.	
---	--

Źródło: Opracowanie własne

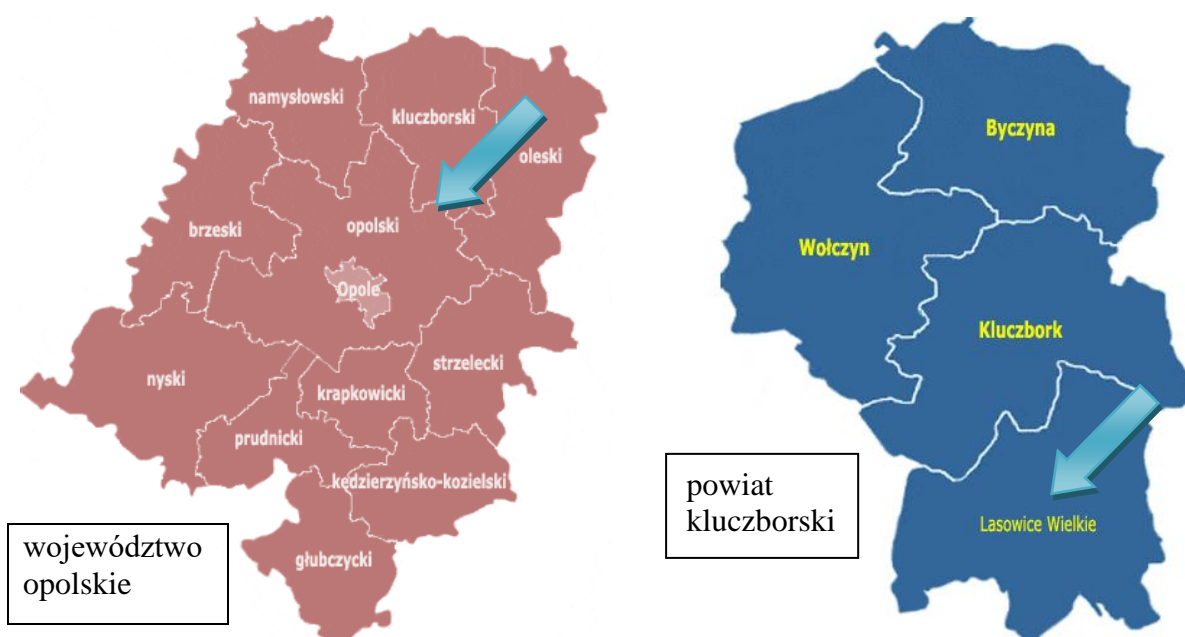
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

5.1. Ogólna charakterystyka gminy i obszaru rewitalizacji

W niniejszym rozdziale oprócz opisu obszaru rewitalizacji, ze względu na zasadę przezorności przeanalizowano i scharakteryzowano także obszar całej gminy Lasowice Wielkie.

5.1.1. Położenie i ogólne informacje

Gmina Lasowice Wielkie leży w południowo-zachodniej części Polski, w północnej części województwa opolskiego, w powiecie kluczborskim. Od północy graniczy z gminą Kluczbork, od wschodu z gminą Olesno, od południa z gminami: Zębówice i Turawa, od południowego-zachodu z gminą Łubniany, a od zachodu z gminą Murów.

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Lasowice Wielkie na tle powiatu oleskiego i województwa opolskiego [Źródło: www.gminy.pl]

Wewnętrzny podział administracyjny wyróżnia 13 sołectw: Chocianowice, Ciarka, Gronowice, Wędrynia, Chudoba, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Szumirad, Jasienie, Oś, Trzebiszyn, Tuły i Laskowice. W gminie znajduje się 31 miejscowości. Gmina Lasowice Wielkie zajmuje obszar 211 km², a

zamieszkuje ją około **6 416 osób**. Gmina Lasowice Wielkie, według podziału geobotanicznego Polski³, leży w granicach Krainy Dolnośląskiej i Okręgu Borów Stobrawskich, Turawskich i Niemodlińskich. Według podziału geobotanicznego Opolszczyzny⁴ obszar gminy należy do regionu północnego, charakteryzującego się małą ilością gatunków ciepłolubnych oraz brakiem gatunków górskich i podgórszych. Lesistość gminy przekracza ponad dwukrotnie lesistość województwa.

Dość ubogie siedliska glebowe powstałe z piasków lodowcowych warunkują występowanie głównie lasów iglastych. Lasy w gminie należą do rozległego kompleksu Lasów Stobrawsko-Turawskich, które występują tu w postaci dużych powierzchni leśnych przedzielonych terenami rolniczymi, gdzie większość z nich leży w obrębie *Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie*.

Przez teren gminy przebiegają: droga ekspresowa S11 (obwodnica Olesna), drogi krajowe nr 45 Opole - Kluczbork – Kępno i nr 43 Kluczbork - Gliwice oraz droga wojewódzka nr 493 Opole – Olesno, a także linia kolejowa nr 293 Jełowa – Kluczbork.

Tabela 4. Podstawowe dane dotyczące powierzchni i liczby ludności na obszarze rewitalizacji w podziale na podobszary

Lp.	Obszar	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia [%]	Ludność [osoba]	Ludność [%]
1.	Gmina Lasowice Wielkie	210,45	100	6468	100,00
2.	Obszar rewitalizacji	0,63	0,3	1161	17,95
2a	Podobszar rewitalizacji Ciarka	0,13	0,06	219	3,39
2b	Podobszar rewitalizacji Laskowice	0,15	0,07	751	11,61
2c	Podobszar rewitalizacji Tuły	0,35	0,17	191	2,95

[Źródło: Opracowanie własne]

Obszar rewitalizacji podzielony jest na 3 podobszary obejmujące tereny zabudowane wsi: Ciarka, Laskowice i Tuły oraz ich najbliższe otoczenie. Cały obszar rewitalizacji w gminie zajmuje powierzchnię 0,63 km² (mniej niż 1% powierzchni gminy ogółem), gdzie największym podobszarem są Laskowice, a najmniejszym Tuły. Wyznaczony obszar rewitalizacji zamieszkuje 1161 mieszkańców, co stanowi ok. 18% ludności ogółem gminy, w tym największy udział w liczbie ludności ma podobszar Laskowice, a najmniejszym Tuły.

³ Jan Marek Matuszkiewicz, *Geobotanical regionalization of Poland (Regionalizacja geobotaniczna Polski)*, IGI PAN, Warszawa, 2008

⁴ Kuczyńska I. 1974. *Stosunki geobotaniczne Opolszczyzny. II. Analiza geograficzna flory, podział geobotaniczny. Acta Univ. Wratislav. 216, Prace Bot.*

Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji Ciarka na tle obszaru zdegradowanego [źródło: projekt GPR]

Rysunek 3 Podobszar rewitalizacji Laskowice na tle obszaru zdegradowanego [źródło: projekt GPR]

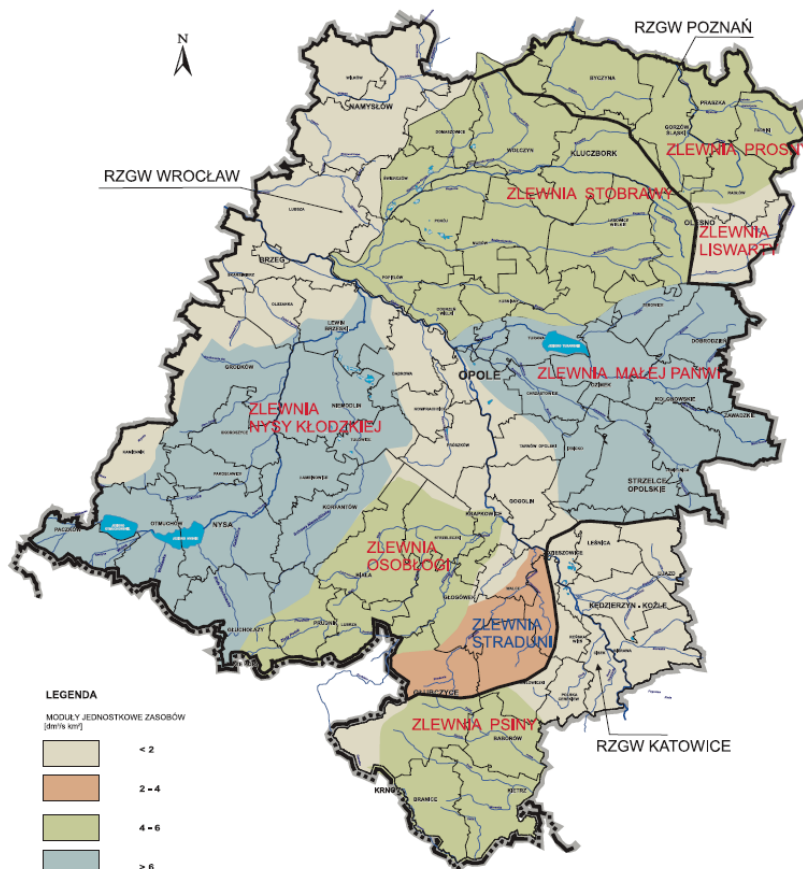
Rysunek 4 Podobszar rewitalizacji Tuły na tle obszaru zdegradowanego [źródło: projekt GPR]

5.1.2. Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy jest fragmentem prawostronnego dorzecza Odry i wchodzi w skład zlewni II rzędu rzeki Stobrawy. Głównymi ciekami są: Stobrawa, Bogacica, Budkowiczanka wraz z dopływami: Borkówką, Dobrą i Radawką. Są to rzeki o charakterze nizinnym, z deszczowo – śnieżnym reżimem zasilania, o stosunkowo znacznych przyborach wody w okresie roztopów wiosennych i małych przyborach w okresie maksimum opadów letnich.

Wylewy w czasie roztopów wiosennych są umiarkowane i nie wywołują większych szkód w rolnictwie ze względu na łatwo przepuszczalne gleby i zmeliorowanie gruntów. W czasie powodzi z lipca 1997 roku zalew powodziowy zaznaczył się w dolinie rzeki Stobrawy, jednak ze względu na brak zagospodarowania terenu siedliskami ludzkimi nie wywołał istotnych zniszczeń.

System hydrograficzny uzupełniają lokalne zbiorniki wód powierzchniowych w postaci stawów hodowlanych, w szczególności w rejonie: Lasowic Małych (Staw Zamkowy, Staw Pilny, Staw Dąbrowiak, Staw Czarny), Gronowic, Chudoby, Starej Chudoby, Szumiradu (rezerwat Smolnik). W większości przypadków są one utrzymane w dobrym stanie i podlegają wykorzystaniu. Na obszarze rewitalizacji znajdują się głównie rowy melioracyjne i niewielki zbiornik wodny w Laskowicach.

Rysunek 4. Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych w głównych zlewniach rzecznych [Źródło: Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego]

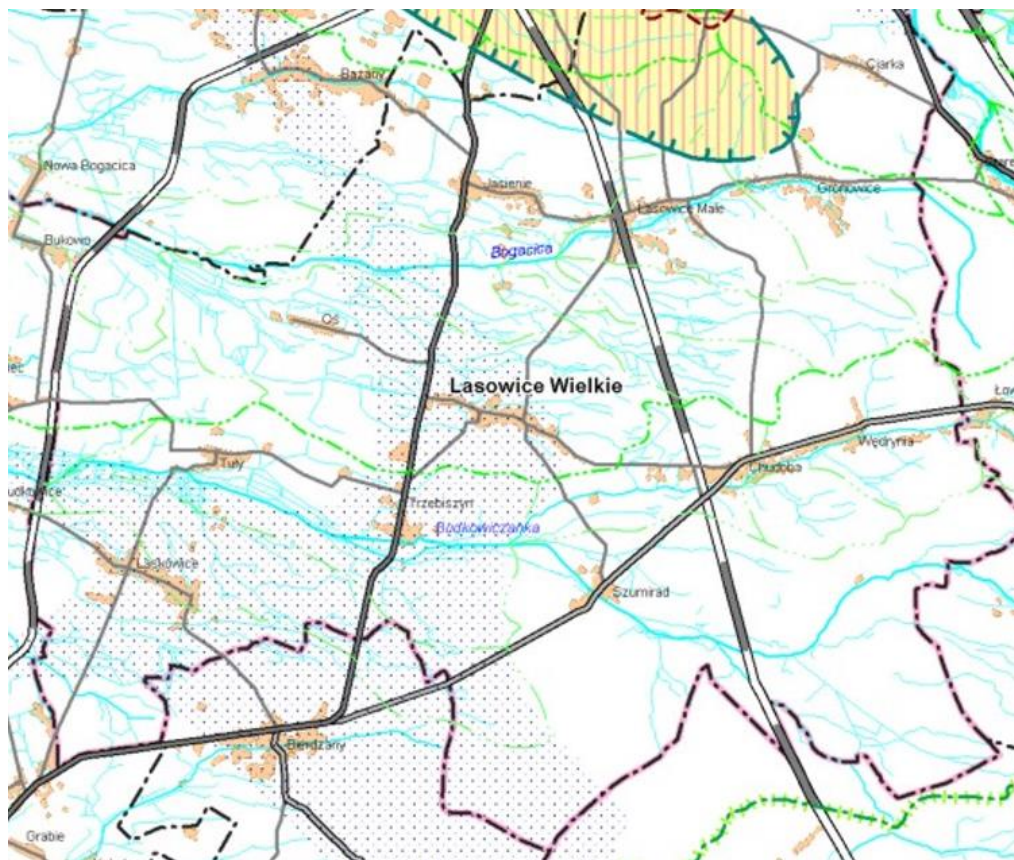
5.1.3. Wody podziemne

Obszar gminy Lasowice Wielkie wchodzi w skład kluczborsko-lublinieckiego regionu hydrogeologicznego z głównym poziomem użytkowym wód podziemnych w czwartorzędowych piaskach i żwirach. Poziom ten występuje na głębokości od kilku do 60m. Podrzędny poziom wodonośny występuje w utworach górnego triasu- piaskowcach i wapieniach, na głębokości 5-90m i wydajnościach do 25 m. W południowej i północno-zachodniej części obszaru, w miejscach o zredukowanej miąższości utworów czwartorzędowych poziom ten występuje lokalnie jako główny poziom użytkowy.

W świetle regionalizacji hydrogeologicznej B. Paczyńskiego obszar gminy zaliczany jest do regionu XV wrocławskiego, subregionu XV2 – kluczborskiego. W północnej części gminy główną strukturą jest fragment doliny kopalnej Olesno – Kluczbork – Wołczyn – Namysłów (GZWP nr 324 Dolina kopalna Kluczborka). Struktura ta wypełniona jest utworami piaszczysto – gliniastymi.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 324 jest zbiornikiem o powierzchni ok. 84 km². Średnia głębokość ujęć wodnych wynosi 20 m, a zasoby dyspozycyjne wynoszą 16 tys. m³/d. Miąższość utworów wodonośnych waha się od 15 do 25 m. Izolacja warstwy wodonośnej od powierzchni osadami gliniastymi, bądź ich występowanie w formie przewarstwień ma charakter lokalny. W powiązaniu ze stosunkowo niewielką głębokością występowania wód podziemnych stanowi to o dużym stopniu ich podatności na zanieczyszczenia z powierzchni terenu. Zaliczany jest do obszaru najwyższej ochrony (ONO). Z zasobów GZWP korzysta ujęcie wody w Chocianowicach oraz ujęcia dla Kluczborka.

Druga kopalna struktura wodonośna Knieja - Lasowice przebiega południkowo z Bierdzan w kierunku Borkowic, obejmując swym zasięgiem na terenie gminy: **Laskowice**, Szumirad, Trzebiszyn i Lasowice Wielkie.

Rysunek 5 Położenie gminy Lasowice Wielkie na tle GZWP nr 324 oraz doliny kopalnej Knieja – Lasowice (Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego, 2018)

5.1.4. Przyroda

Na obszarze gminy Lasowice Wielkie, ze względu na duży udział lasów w strukturze gruntów znajduje się znaczna ilość naturalnych i mało zniekształconych ekosystemów. Mozaika lasów i łąk, licznie występujące ciek wodne (Stobrawa, Bogacica i Budkowiczanka i ich dopływy) oraz grunty podmokłe powodują, że teren gminy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a co za tym idzie obfituje w chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Mamy tu do czynienia z bogactwem lasów oraz malowniczą mozaiką pól uprawnych i łąk. Największe bogactwo gatunkowe, w tym fauna i flora należąca do taksonów chronionych i zagrożonych wyginięciem została stwierdzona na obszarach objętych ochroną prawną w formie rezerwatów przyrody i ostoi Natura 2000. Duże kompleksy leśne należące do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasów Stobrawsko-Turawskich” również odznaczają się występowaniem gatunków chronionych.

Lasy zajmują około 58,6% (12 709,18 ha)⁵ powierzchni całej gminy. Wskaźnik lesistości jest dwukrotnie większy od przeciętnej lesistości województwa opolskiego (26,7%) i całego kraju oraz powiatu kluczborskiego (29,8%). W strukturze własności dominują lasy państwowe, które zajmują ponad 99% powierzchni leśnej w gminie. Własnością osób prywatnych jest jedynie 113,13 ha lasów. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje kontynentalny bór mieszany, niewielkie powierzchnie zajmują dąbrowy acydofilne, oraz grądy środkowoeuropejskie, małe płaty zajmują suboceaniczny bór świeży,

⁵ GUS BDL

śródlądowy bór wilgotny, sosnowy bór bagienny, bagienny bór trzcinnikowy. Wzdłuż cieków wodnych wykształca się fragmentarycznie łęg jesionowo-olszowy, w terenach bezodpływowych ols, a na glebach żyznych łęg wiązowo-jesionowy.

Oprócz formacji leśnych istotnym elementem uzupełniającym i różnicującym teren gminy są użytki zielone, występujące głównie w dolinach cieków wodnych. Na terenach niezalesionych występują ekosystemy łąkowe należące do rzędu *Arhenatheretalia* (łąki świeże) i *Molinion* (łąki wilgotne). Łąki wilgotne zlokalizowane głównie w dolinach Stobrawy, Budkowiczanki i Bogacicy są bardziej zróżnicowane florystycznie i można wśród nich znaleźć cenne fragmenty zbiorowisk łąkowych.

W obrębie terenów intensywnej produkcji rolnej do najcenniejszych elementów przyrodniczych zaliczyć należy zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, a także układy zieleni przydrożnej i obudowy biologicznej cieków. Pełnią one bardzo ważne funkcje ekologiczne, krajobrazowe i ochronne. Ekosystemy łąkowe wraz z ekosystemami leśnymi i zadrzewieniami tworzą mozaikę o dużym znaczeniu biocenotycznie-środowiskowym i stanowią element urozmaicający krajobraz.

Na terenie gminy Lasowice Wielkie zanotowano występowanie siedlisk przyrodniczych podlegających w Polsce ochronie prawnej. Są to:

- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria– Caricetea nigrae*)
- 91D0 bory i lasy bagienne
- 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion, Potamion*
- 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników,
- 91E0 * łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe*),
- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*),
- 9110 kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*),
- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*,
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą.

Na terenie gminy Lasowice Wielkie stwierdzono także występowanie licznych gatunków roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem:

- widłak jałowcowaty,
 - widłak goździsty,
 - kruszczyk szerokolistny,
 - wawrzynek wilcze tyko
 - bluszcz pospolity
 - bagno zwyczajne
 - paprotka zwyczajna
 - grzybień północny
 - grzybień biały
 - grązel żółty
 - rdestnica ostrolistna
 - borówka bagienna
 - kalina koralowa
 - bodziszek żałobny
 - porzeczka czarna
 - modrzewnica zwyczajna (północna),
 - wełnianka pochwowata,
 - czermień błotna
 - barwinek pospolity
 - gwiazdnica długolistna,
 - rdestnica alpejska,
-

- rdestnica nawodna,
- zachyłnik błotny,
- siedmiopalecznik błotny
- sit drobny,
- narecznica grzebieniasta,
- czartawa drobna,
- konwalia majowa,
- kruszyna pospolita,
- trzcinnik owłosiony,
- okrężnica bagienna,
- tojeść bukietowa,
- żurawina błotna,
- rzęśl wielkoowockowa,
- widlicz Zeillera,
- wroniec widlasty,
- przygiętka biała,
- rosiczka okrągłolistna,
- kotewka orzech wodny,
- osoka aloesowata,
- wiciokrzew pomorski,
- pierwiosnek lekarski,
- świbka błotna,
- pływacz zachodni,
- pływacz większy,
- jeżówka najmniejsza,
- bobrek trójlistkowy,
- turzyca nitkowata,
- turzyca nibyciborowata,
- gruszyca jednostronna,
- jaskier wielki.

Występują tu także chwasty zagrożone wyginięciem na terenie województwa opolskiego, takie jak lenek stoziarn.

Fauna omawianego obszaru jest typowa dla regionów leśnych i rolnych zachodniej Polski. Różnorodność gatunkowa zwierząt jest tu stosunkowo duża ze względu na zwarte kompleksy leśne o znaczących powierzchniach. Za ostoje fauny na terenie gminy należy uznać przede wszystkim doliny rzeczne o zachowanym charakterze półnaturalnym oraz duże kompleksy leśne, a także wszystkie małe zbiorniki wodne i stawy. Na terenie gminy stwierdzono i ujęto w poniższym zestawieniu wybrane gatunki chronione, rzadkie i zagrożone, stanowiące o walorach faunistycznych obszaru:

bezkęgowce

trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*
szklarnik leśny *Cordulegaster boltonii*
zalomka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Ryby Pisces

strzebla potokowa *Phoxinus phoxinus*
piskorz *Misgurnus fossilis*
śliz *Nemacheilus barbatulus*

płazy Amphibia

ropucha paskówka *Bufo calamita*
rzekotka drzewna *Hyla arborea*

żaba moczarowa *Rana arvalis*
traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*,
żabę trawną *Rana temporaria*,
żabę wodną *Rana esculenta*,
ropuchę szarą *Bufo bufo*
ropuchę zieloną *Bufo viridis*

gady *Reptilia*

gniewosz plamisty *Coronella austriaca*
żmija zygzakowata *Vipera berus*
zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*
padalec zwyczajny *Anguis fragilis*
jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*

ptaki *Aves* - teren gminy obfituje w gatunki ptaków lęgowych, większość z nich objęta jest ochroną gatunkową, występują tu m.in.:

bocian czarny *Ciconia nigra*
derkacz *Crex crex*
dudek *Upupa epops*
dzięcioł czarny *Dryocopus martius*
dzięcioł średni *Dryocopus medius*
dzierzba srokosz *Lanius excubitor*
dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*
kobuz *Falco subbuteo*
kokoszka wodna *Gallinula chloropus*
muchotówka białoszyja *Ficedula parva*
perkozek *Tachybaptus ruficollis*
pliszka żółta *Motacilla flava*
pliszka górską *Motacilla cinerea*
płomykówka *Tyto alba*
pokląskwa *Saxicola rubetra*
paszkot *Turdus viscivorus*
potrzyszcz *Emberiza calandra*
pójdźka *Athene noctua*
samotnik *Tringa ochropus*
skowronek *Alauda arvensis*
świergotek łąkowy *Anthus pratensis*
turkawka *Streptopelia turtur*
trznadel *Emberiza citrinella*
wodnik *Rallus aquaticus*
żuraw *Gurus gurus*
zimoredek *Alcedo atthis*

ssaki *Mammalia*

wydra *Lutra lutra*
koszatka *Dyromys nitedula*
orzysznicza *Muscardinus avellanarius*
gacek wielkouch *Plecotus auritus*
borsuk *Meles meles*
bóbr europejski *Castor fiber*
jeż zachodni *Erinaceus europaeus*
tchórz zwyczajny *Mustela putorius*

Do największych zagrożeń świata zwierząt w gminie należą:

- zmiana struktury wilgotnych ekosystemów łąkowych poprzez melioracje odwadniające podmokłych łąk, turzycowisk; intensywny wypas,
- likwidacja i zagospodarowywanie śródpolnych oczek wodnych,
- usuwanie (wypalanie) trzcinowisk,
- homogenizacja ekosystemów leśnych, ujednolicanie struktury wiekowej, gatunkowej i piętrowej drzewostanów,
- usuwanie martwych, starych i dziuplastych drzew,
- wypalanie łąk, miedz i nieużytków,
- chemizacja rolnictwa, intensywne nawożenie,
- homogenizacja krajobrazu rolniczego: wprowadzanie wielkoobszarowych upraw rolnych,
- usuwanie zakrzewionych miedz, nieużytków, remiz, zadrzewień śródpolnych.

Na obszarze rewitalizacji, który obejmuje w większości tereny zabudowane nie zanotowano gatunków ani siedlisk chronionych, a występująca tu fauna jest typowa dla mozaiki terenów mieszkaniowych i rolnych.

Na obszarze gminy występują formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody: ostoja Natura 2000, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, 2 rezerwaty, 3 użytki ekologiczne i 19 pomników przyrody. Łącznie obszar objęty ochroną zajmuje w gminie Lasowice Wielkie prawie całą jej powierzchnię - 19 206,33 ha tj. 91% powierzchni gminy.

Natomiast na obszarze rewitalizacji znajduje się tylko Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-Turawskie”, który jednakże obejmuje wszystkie podobszary w całości.

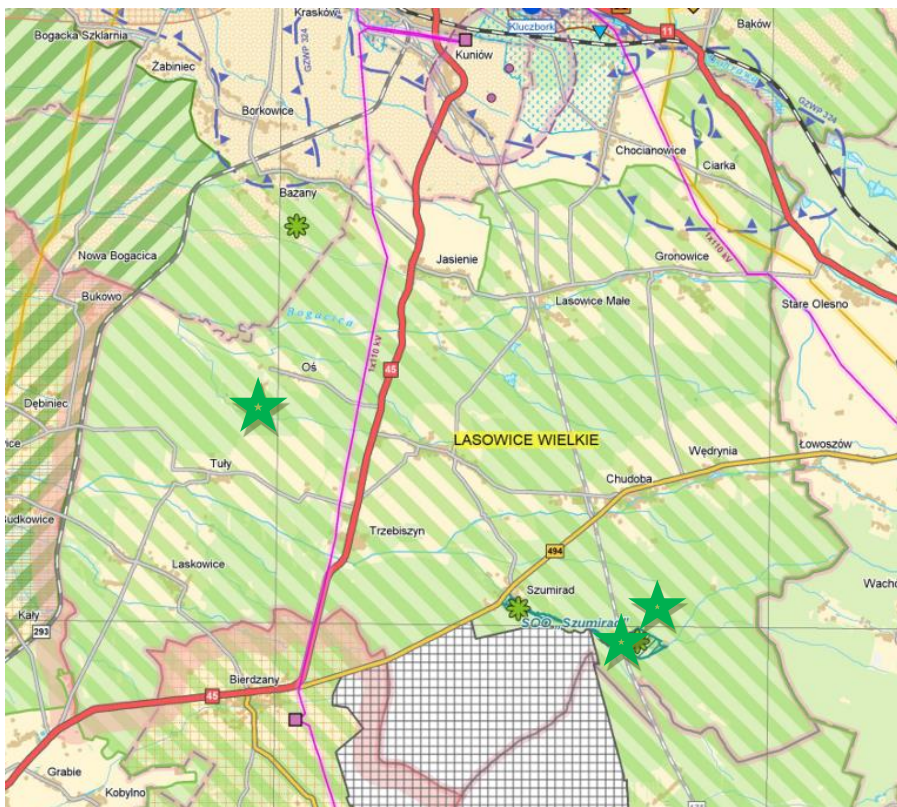
Obszar Natura 2000

Szumirad PLH160020 utworzony 21 grudnia 2013 r. o powierzchni 93,32 ha, położony w dolinie rzeki Budkowiczanki pomiędzy miejscowościami Szumirad i przysiółkiem Ryczek. Jest to niewielki, w większości zalesiony fragment doliny rzeki. W dnie doliny występują tereny torfowiskowe oraz płaskie terasy z madami. W zachodniej części ostoi zlokalizowany jest niewielki, płytki zbiornik zaporowy, na wschodzie podobny zbiornik uległ zarośnięciu. Jest to teren o bardzo wysokim stopniu naturalności, z wyjątkowymi w skali regionu zbiorowiskami roślinnymi.

Najcenniejszym typem siedlisk są tu różne torfowiska, wśród których występują także na niewielkich płatach zespoły torfowisk wysokich co jest ewenementem w skali śląska. Torfowiska i zespoły wód płynących i stojących są otoczone głównie antropogenicznymi i młodymi drzewostanami sosnowymi, ale są tu także kilkunastohektarowe fragmenty dobrze wykształconego boru bagiennego.

Park krajobrazowy

Niewielki fragment Stobrowskiego Parku Krajobrazowego o powierzchni 11,3 ha, położony na terenie gminy obejmuje dwa wydzielania boru mieszanego świeżego w wieku 28-55 lat położonego po lewej stronie linii kolejowej Opole-Kluczbork. Planowane jest powiększenie Parku o tereny w okolicach Tuł.

Rysunek 4 Obszary przyrodnicze prawnie chronione na terenie gminy Lasowice Wielkie (Źródło: Wojewódzki Plan Zagospodarowania Przestrzennego, 2019)

Obszar Chronionego Krajobrazu

OCHK Lasy Stobrawsko – Turawskie obejmuje praktycznie cały obszar gminy poza miejscowością Chocianowice i polami położonymi na północ od miejscowości Jasienie. OCHK obejmują tereny, które ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie objęto ochroną. Duża ilość cieków wodnych i stawów, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Obszary chronionego krajobrazu powoływane są także dla zapewnienia ludności miejskiej terenów rekreacji i wypoczynku. Drzewostany tutaj to przeważnie zbiorowiska borowe, a więc sprzyjające penetracji ludzkiej i mające walory bioterapeutyczne. Bliskie sąsiedztwo ośrodków miejskich (Opole, Kluczbork) i dobrze rozwinięta sieć dróg stwarzają dogodne warunki dla rozwoju form turystyki rekreacyjno-wypoczynkowej.

Rezerwaty

Na obszarze gminy znajdują się 2 rezerwaty przyrody (Smolnik i Kamieniec) zajmujące łącznie powierzchnię 74,38 ha (*Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Smolnik"*, *Zarządzenie regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 25 kwietnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kamieniec”*):

- Smolnik, utworzony 16 kwietnia 1958 o powierzchni 30,17 ha jest rezerwatem florystycznym, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ekosystemów zbiornika wodnego oraz przylegających torfowisk i lasów o charakterze naturalnym ze stanowiskami roślin chronionych i nielicznie występujących,
- Kamieniec, utworzony 11 sierpnia 2011 o powierzchni 44,21 ha, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych, torfowiskowych i wodnych.

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy znajdują się 3 użytki ekologiczne (Tuły, Żabiniec i Kamieniec) zajmujące łącznie powierzchnię 25,31 ha (rozporządzenie Wojewody Opolskiego nr 0151/P/9/2003 z dnia 8 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne [Dz. Urz. Woj. Op. nr 109, poz.2304], rozporządzenie nr P/2/97 Wojewody Opolskiego z 03.02.1997 r. w sprawie wprowadzenia indywidualnej ochrony przyrody):

- **Tuły**, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 22,41 ha. Przedmiotem ochrony jest tu bagno śródlądowe, częściowo z otwartym lustrem wody. Występują tu rośliny terenów podmokłych takie jak: kosaciec żółty, wełnianka szerokolistna, mech torfowiec, pływacz, olcha i wiele innych. Jednak przede wszystkim teren ten jest ostoją dla zwierząt. Stwierdzono tu występowanie 6 gatunków płazów i wielu bezkręgowców wodnych, w tym rzadkiego gatunku pająka - bagnika przybrzeżnego *Dolomedes fimbriatus*, a także ptactwa wodnego. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca gniazdowania ptaków chronionych: żurawia *Grus Grus* i samotnika *Tringa ochropus* oraz innych gatunków ptactwa wodnego i śpiewającego, które nie występują w sąsiednich monokulturach sosnowych. Użytek ten należy do nadleśnictwa Kluczbork, leśnictwa Tuły.
- **Żabiniec**, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 0,23 ha. Przedmiotem ochrony jest bagno. Przez cały rok, dzięki stojącej wodzie znajduje się tu naturalny wodopój dla zwierzyny oraz występują tu typowe rośliny terenów podmokłych. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca bytowania i żerowania zwierzyny oraz ze względu na ciekawy zespół roślinny. Obszar ten należy do nadleśnictwa Olesno, obręb Zębowice,
- **Kamieniec**, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 2,67 ha. Przedmiotem ochrony tego użytku jest bagno - teren podmokły i niedostępny, porośnięty trzciną, tatarakiem, kępami olch i wierzby. Celem ochrony jest zachowanie tego obszaru ze względu na ciekawy zespół roślinny oraz miejsce bytowania i żerowania zwierzyny łownej. Teren ten należy do nadleśnictwa Olesno, obręb Szumirad.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 19 pomników przyrody, wśród których jest 1 modrzew, 3 buki oraz 15 pomników składających się z dębów szypułkowych, w tym jednej grupy drzew.

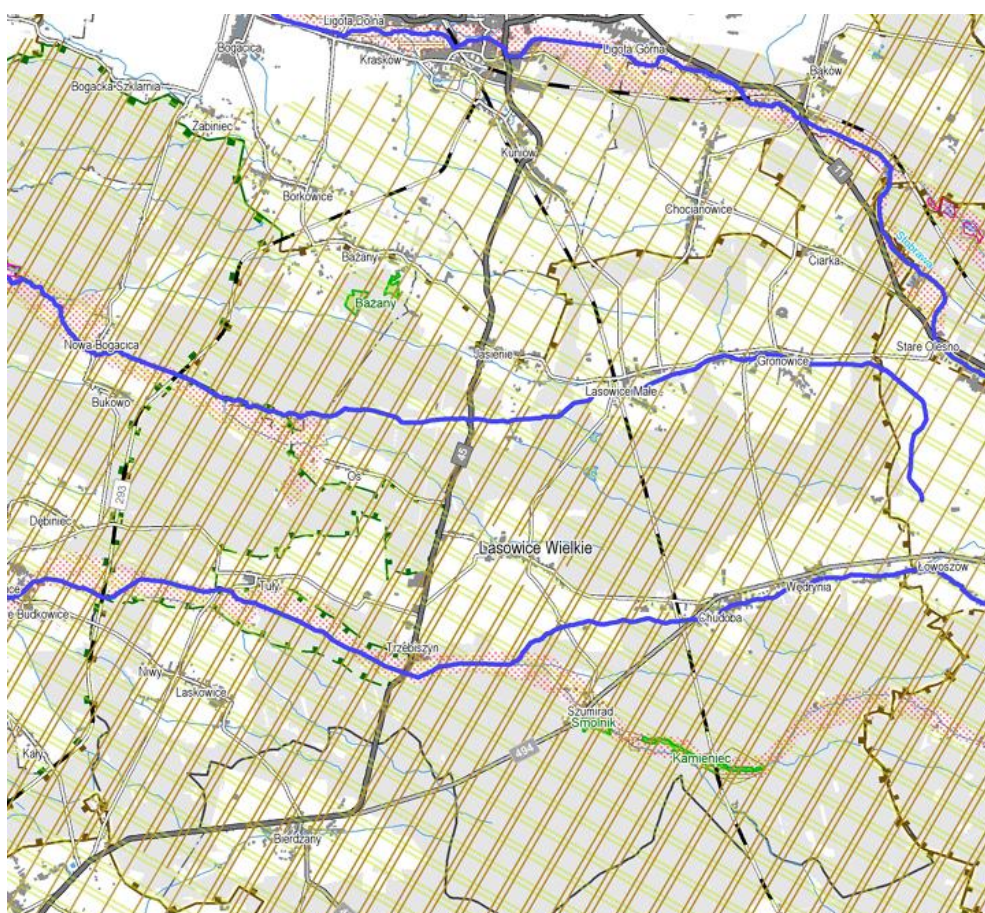
Tabela 4. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Lasowice Wielkie

lp	Nazwa polska	Nazwa łacinska	Obwód	Wysokość	Położenie
1	Modrzew polski	<i>Larix decidua</i> subsp. <i>polonica</i>	298	34	oddział 83a
2	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	465	30	oddział 191 d
3	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	487	36	oddział 191 d
4	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	484	31	oddział 191 d
5	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	396	31	oddział 181 b
6	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	374	31	oddział 181 b
7	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	474	35	oddział 182 k
8	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	481	28	oddział 151 d
9	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	430	32	oddział 180 f
10	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	399	34	oddział 180 a
11	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	383	29	oddział 209 a
12	Buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	355	28	oddział 209 a
13	Buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	339	27	oddział 46
14	Buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	377	30	oddział 199 f
15	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	468	26	oddział 160
16	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	456	27	oddział 189
	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	481	18	oddział 189
	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	474	29	oddział 189
17	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	675	15	oddział 44
18	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	484	32	oddział 150
19	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	374	26	oddział 179

[Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, 2024]

Na terenie gminy znajdują się ciągle obszary cenne pod względem przyrodniczym i wymagające szczególnej ochrony. Proponuje się powiększenie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego na wschód (Wojewódzki Plan Zagospodarowania Przestrzennego, 2019). Proponowane do ochrony (Studium uwarunkowań ..., 2024) jest także „Czarne Jezioro” - staw leśny, częściowo zarośnięty trzciną. Przy brzegach w części północnej i wschodniej wypłycony i podtorfiony. Stwierdzono tu występowanie wielu roślin chronionych i rzadkich. Są to między innymi: widłak jałowcowaty, rosiczka okrągłolistna, wełnianka pochwowata, pływacz większy, turzycza nitkowata, borówka bagienna, jeżogłówka mniejsza.

Teren gminy posiada w większości także istotne predyspozycje do pełnienia funkcji przyrodniczych w ramach regionalnego i lokalnego systemu ekologicznego. Lokalny system ekologiczny stanowi część wielkoobszarowego systemu ekologicznego województwa i kraju. W jego skład wchodzi struktury o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Są to obszary o zwiększonym potencjale biologicznym w stosunku do terenów sąsiednich lub mogące pełnić funkcje korytarzy ekologicznych. Obszarem węzłowym 10K, według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL [Liro (red), 1995] są Bory Stobrawskie o znaczeniu krajowym, gdzie ich niewielki fragment leży w obrębie zachodniej części gminy Lasowice Wielkie.

Rysunek 5. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Lasowice Wielkie (Źródło: Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie polskim, 2012)

Korytarze ekologiczne - obejmują liniowe struktury przestrzenne zapewniające ciągłość przestrzenną dla sąsiednich ekosystemów, zapobiegają ich izolacji, sprzyjają migracji flory i fauny, wzmacniają naturalną odporność układu i magazynują najwartościowsze gatunki; struktury te wiążą przestrzennie obszary zasilania i regionalny system przyrodniczy – na terenie opracowania rolę tę pełni przede wszystkim dolina rzeki Stobrawy, Bogacicy i Budkowiczanki.

Oprócz powiązań wewnętrznych, na obszarze opracowania funkcjonują również powiązania zewnętrzne. Obszar gminy leży w obrębie regionalnego i ponadregionalnego przestrzennego systemu przyrodniczego. Cała gmina została wyróżniona jako ponadregionalny i regionalny korytarz dużych ssaków oraz ponadregionalny korytarz ornitologiczny. Główne rzeki są ponadregionalnymi korytarzami ichtiologicznymi, natomiast części ich dolin wyznaczono jako herpetologiczne przystanki pośrednie.

Na obszarze rewitalizacji występuje ponadregionalny korytarz ekologiczny dużych ssaków (Laskowice, Tuły) i regionalny (Ciarka) oraz ponadregionalny ornitologiczny (wszystkie podobszary)

Według projektu korytarzy ekologicznych Zakładu Badania Ssaków PAN (Jędrzejewski W. i inni, 2005, 2011, www.geoserwis.gdos.pl) na terenie gminy Lasowice Wielkie wyznaczono następujące korytarze ekologiczne zaliczone do głównych - paneuropejskich korytarzy:

- Stawy Milickie – Bory Stobrawskie GKPdC-14,
- Bory Stobrawskie GKPdC-12.

Według korytarzy wyznaczonych z 2011 r. omijają one w większości tereny zabudowane podobszarów rewitalizacji.

5.1.5. Gospodarka

W 2020 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie działalność gospodarczą prowadziło 447 podmiotów, natomiast w roku 2021 – 466 podmiotów. W strukturze wielkościowej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Lasowice Wielkie zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników). W roku 2022 liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 48 podmiotów w stosunku do roku 2017. Gmina Lasowice Wielkie bazuje przede wszystkim na samozatrudnieniu i firmach rodzinnych. Odsetek tego typu podmiotów w gminie Lasowice Wielkie (80,7%) jest wyższy niż średnia dla powiatu kluczborskiego (73%), a znacząco niższy niż średnia dla województwa opolskiego (96,39%). Warto także zauważyć, iż na terenie gminy Lasowice Wielkie nie występują duże przedsiębiorstwa (od 50-249 pracowników) ani podmioty gospodarcze zatrudniające więcej niż 250 pracowników.

Specyficzne dla lokalnej gospodarki jest zdecydowanie większy wśród nowo zarejestrowanych niż w rozpatrywanych jednostkach porównawczych, odsetek podmiotów gospodarczych działających w sektorze przemysłu i budownictwa (40,54%) i sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,41%). Podobna tendencja występuje ogółem dla podmiotów w tych sektorach, w szczególności w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9,35%), gdzie wskaźnik jest prawie dwukrotnie wyższy niż dla porównywanych jednostek.

Od lat gmina w porównaniu do innych jednostek samorządowych Lasowice Wielkie wypada najgorzej pod względem ilości podmiotów prowadzących działalność na jej terenie. Różnica między gminą Lasowice Wielkie, a następną jednostką porównawczą jaką jest powiat kluczborski jest znacząca i wynosi 24. W związku z powyższym można stwierdzić, że aktywność gospodarcza mieszkańców oraz atrakcyjność gospodarcza dla inwestorów zewnętrznych nie jest mocną stroną gminy Lasowice Wielkie. W związku z powyższym obszar rewitalizacji nie odbiega znacząco od pozostałego obszaru gminy.

5.1.6. Infrastruktura

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lasowice Wielkie i obszar rewitalizacji jest praktycznie w całości zwodociągowany. Mieszkańcy gminy, za wyjątkiem kolonii Jasienie, zaopatrywani są w wodę z wodociągu gminnego bazującego na ujęciu w Chocianowicach. Ujęcie wody stanowią trzy studnie wiercone. Woda ujmowana jest z poziomów wodonośnych utworów czwartorzędowych i poddawana procesowi odżelazienia na filtrach stacji uzdatniania wody. Wodociąg przechodzący przez Gronowice, Laskowice Małe, Jasienie, Lasowice Wielkie, Chudobę, Wędrynię tworzy układ pierścieniowy. Kolonia Jasienie jest zaopatrywana w wodę z sieci wodociągowej wsi Bogacica (gm. Kluczbork). Długość eksploatowanej sieci wodociągowej w gminie wynosi 115,6 km. Istniejące ujęcia wody wymagają zachowania stref ochrony bezpośredniej i pośredniej.

Kanalizacja

W gminie Lasowice Wielkie w kontekście stopnia skanalizowania od 2011 roku sytuacja mieszkańców gminy znacznie się poprawiła, gdyż stopień skanalizowania wzrósł. Odbiornikiem ścieków komunalnych jest przebudowana oczyszczalnia ścieków w Trzebiszynie o średniej przepustowości $Q = 400 \text{ m}^3/\text{d}$ i maksymalnej – $600 \text{ m}^3/\text{d}$. Projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni to 3 667 RLM. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Budkowiczanka.

Na oczyszczalnię w Trzebiszynie odprowadzane są ścieki z zabudowy mieszkaniowej wsi: Chudoba, Gronowice, Jasienie, **Laskowice**, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Trzebiszyn, **Tuły**, Wędrynia. Sieć kanalizacyjna funkcjonuje także w Chocianowicach skąd ścieki dostarczane są do oczyszczalni w Ligocie Dolnej (gm. Kluczbork). W trakcie budowy jest kanalizacja w Szumiradzie, a dla **Ciarki** przygotowywana jest dokumentacja na budowę kanalizacji.

W obrębie gminy uchwalono granice i obszar aglomeracji „Trzebiszyn” o liczbie 2 841 RLM. Długość sieci kanalizacyjnej w aglomeracji wynosi 42,5 km.

Elektroenergetyka i sieć gazowa

Gmina Lasowice Wielkie jest w całości zelektryfikowana. Energia elektryczna rozprowadzana jest w gminie siecią średniego napięcia (15 kV) do stacji transformatorowych, dalej liniami napowietrznymi oraz kablami podziemnymi bezpośrednio do budynków.

Przez teren gminy Laskowice Wielkie przechodzą trasy napowietrznych linii wysokiego napięcia: jednotorowej linii 110kV relacji GPZ Bierdzany – GPZ Kuniów oraz jednotorowej linii 110kV relacji GPZ Kluczbork – GPZ Olesno.

Linie te są elementami systemu sieci rozdzielczej 110kV i nie biorą bezpośredniego udziału w gospodarce energetycznej gminy. Bezpośrednią obsługę odbiorców gminy zapewnia system sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, zasilany ze stacji 110/15kV GPZ Bierdzany, GPZ Kuniów i GPZ Kluczbork, zlokalizowanych poza terenem gminy.

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia relacji Komorzno – Tworóg. Na obszarze gminy Lasowice Wielkie znajduje się dystrybucyjna sieć gazu przewodowego ale gmina jest zgazyfikowana w niewielkim stopniu. Do gazu przewodowego podłączonych jest tylko część nieruchomości w Chocianowicach. Na terenie obszaru rewitalizacji nie występuje sieć gazowa.

Komunikacja

Gmina Lasowice Wielkie zlokalizowana jest w obrębie krajowego węzła komunikacyjnego, w skład którego wchodzi:

- droga ekspresowa S11 (obwodnica Olesna) przechodząca przez gminę w miejscowości Ciarka,
 - droga krajowa nr 11 relacji Kołobrzeg - Katowice,
-

- droga krajowa nr 45 relacji Chałupki - Złoczew,
- droga wojewódzka nr 494 relacji Bierdzany – Częstochowa.

Sieć dróg krajowych uzupełniają drogi powiatowe:

- 1315 Wędrynia – Gronowice,
- 1316 Kluczbork – Ciarka, - Kuniów – Szumirad, - Ligota Dolna – Bogacica – Jasienie,
- 1326 Stare Olesno – Jasienie,
- 1327 Gronowice – Ciarka,
- 1328 Lasowice Małe – Bąków,
- 1329 Oś – droga nr 45,
- 1330 Chudoba – Zagwiździe,
- 1340 Stare Budkowice – Bierdzany

oraz drogi gminne, pełniące funkcje dróg lokalnych i drogi dojazdowe.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 293 Jełowa-Kluczbork. W gminie Lasowice Wielkie znajdują się dwie stacje PKP – w Laskowicach i Tułach. Pociągi umożliwiają mieszkańcom podróże lokalne (do okolicznych miejscowości oraz do Kluczborka i Opola).

Przez obszar rewitalizacji nie przebiegają żadne drogi o dużym natężeniu ruchu (krajowe), ani linie kolejowe.

5.2. Ocena stanu środowiska

Na ogólny stan środowiska na obszarze opracowania składają się głównie: stan zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych oraz klimat akustyczny. Na stan środowiska na obszarze rewitalizacji ma wpływ głównie niska emisja, ponieważ brak tu dużych zakładów przemysłowych.

5.2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Na terenie gminy Lasowice Wielkie obowiązuje Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego przyjęty uchwałą nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” (Dz. Urz. Woj. Op., poz. 2186). Jednakże w związku z tym, że poziomy dopuszczalne lub docelowe są przekraczane (pyłu zawieszonego PM_{2,5} (strefa opolska) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu), zarząd województwa opolskiego opracował projekt aktualizacji programu ochrony, który został przyjęty uchwałą nr LVII/592/2023 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 września 2023 r. w sprawie określenia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”.

Gmina Lasowice Wielkie oraz obszar rewitalizacji należy do strefy opolskiej, gdzie w ostatnich latach stwierdzano przekroczenia poziomu średniodobowego dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, dopuszczalnego poziomu średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza I) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W gminie nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej. Najbliższa stacja pomiarowa w strefie opolskiej, na której prowadzono pomiary substancji znajduje się w Oleśnie na ul. Słowackiego i mierzy PM₁₀.

Najistotniejszy wpływ na wysokie stężenie B(a)P na terenie gminy i obszaru rewitalizacji wywiera tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi – głównie węglowymi. Niekorzystnym zjawiskiem jest również brak możliwości budowy zbiorczych systemów zaopatrzenia w ciepło ze względu na rozproszoną zabudowę oraz brak dystrybucyjnej sieci gazowej.

Tabela 6. Klasy stref poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dla strefy opolskiej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Rok	Symbol klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń												
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
2021	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

* poziom dopuszczalny II faza, strefa opolska uzyskała klasę A

[Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, Raport wojewódzki za rok 2022, RWMŚ GIOŚ, 2023]

Ocena jakości powietrza za rok 2023 wykazała znaczny spadek stężeń zanieczyszczeń pyłowych, a tym samym istotną poprawę jakości powietrza w województwie opolskim w porównaniu z rokiem 2022. W roku 2023 na całym obszarze województwa opolskiego, dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5.

Pomimo istotnej poprawy jakości powietrza, w roku 2023 w strefie opolskiej wystąpiło przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Przekroczenie to było głównie spowodowane emisją pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków. We wszystkich strefach województwa opolskiego, podobnie jak w latach wcześniejszych przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu określony pod kątem ochrony zdrowia.

5.2.2. Jakość wód

Obszar Gminy Lasowice Wielkie położony jest w obrębie 5 JCWP. Żaden odcinek nie został w ostatnich latach objęty monitoringiem. Generalnie jednak stan wód wszystkich większych cieków w gminie oceniono jako zły stan wód ze względu na zanieczyszczenia chemiczne i słaby stan ekologiczny. Natomiast stan jakościowy oraz ilościowy wód podziemnych dla całych JCWPd w obrębie, których położona jest gmina (PLGW600097) według danych ostatniego pomiaru (2019) jest dobry.

Znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń są przede wszystkim:

- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin,
- zanieczyszczone odcieki drenarskie,
- hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- brak infrastruktury odprowadzającej lub oczyszczającej ścieki bytowo - gospodarcze.

Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim:

- bezpośrednie „dzikie” zrzuty surowych ścieków bytowo - gospodarczych do cieków wodnych (na nieskanalizowanych obszarach);
- zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

5.2.3. Zagrożenie hałasem

Zagadnienie hałasu zewnętrznego na obszarze gminy Lasowice Wielkie ale także całego województwa opolskiego stanowi istotny problem, lecz dotychczas kompleksowo nierozpoznany. Dźwięki pochodzące z różnych źródeł tworzą klimat akustyczny środowiska i odpowiadają za uciążliwość hałasu oraz jego negatywny wpływ za zdrowie i życie ludności. Na klimat akustyczny gminy Lasowice Wielkie, jak i całego województwa opolskiego wpływa w głównej mierze hałas komunikacyjny, a w szczególności hałas drogowy. Spowodowane jest to ciągłym wzrostem natężenia ruchu, zwłaszcza udział transportu ciężkiego, złym stanem technicznym pojazdów, stanem technicznym nawierzchni dróg, jej rodzaju,

organizacji ruchu drogowego oraz rodzaju zabudowy wzdłuż szlaków komunikacyjnych generujących największe stężenie hałasu.

W zależności od pochodzenia hałasu rozróżniamy kategorie hałasu takie jak:

- hałas komunikacyjny (komunikacja samochodowa i kolejowa oraz obiekty z nią związane),
- hałas przemysłowy (zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe emitujące hałas do środowiska),
- hałas komunalny (obiekty publiczne związane z hałaśliwą działalnością np. stadiony, tereny zabaw itp., transport dostawczy, urządzenia oczyszczania i maszyny budowlane).

Podstawowym wskaźnikiem oceny zanieczyszczenia środowiska hałasem jest wskaźnik tzw. równoważny poziomu dźwięku – LAeq, który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Stanowi on wartość porównawczą z dopuszczalnym poziomem hałasu, określonym dla wyróżnionego przeznaczenia terenu.

Na terenie województwa opolskiego monitoring stanu akustycznego w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu. Według ustawy Prawo ochrony środowiska pomiary hałasu prowadzone są również przez zarządców dróg i linii kolejowych oraz niektóre starostwa.

Hałas drogowy

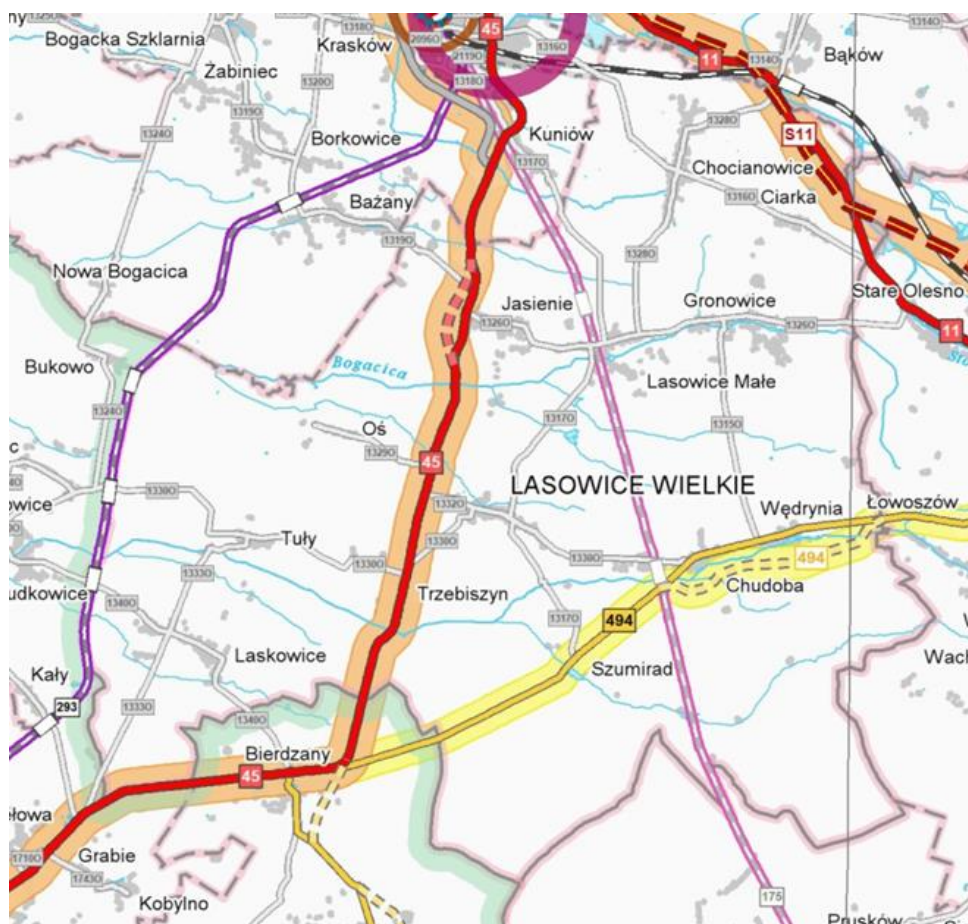
Do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja drogowa, która emituje około 80 % wszystkich hałasów rozprzestrzeniających się na terenach osadniczych. Na poziom hałasu drogowego mają przede wszystkim wpływ: natężenie ruchu komunikacyjnego, udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu, prędkość ruchu pojazdów, stan techniczny pojazdów, odległość zabudowy mieszkaniowej, stan i rodzaj nawierzchni, płynność ruchu i sposób eksploatacji pojazdów.

Gmina Lasowice Wielkie nie jest gminą uprzemysłowioną w związku z czym największe zagrożenie stanowi hałas komunikacyjny (drogowy). W związku z tym, że główną oś komunikacyjną gminy stanowi droga ekspresowa S11 oraz drogi krajowe nr 11, 45 i to właśnie zabudowa przy tych drogach jest najbardziej narażona na ponadnormatywny poziom hałasu.

W 2020 roku przeprowadzono generalny pomiar ruchu drogowego na istniejących sieciach dróg wojewódzkich i krajowych. Na terenie gminy nie usytuowano żadnego punktu pomiarowego. Punkty pomiarowe, na których dokonywano pomiarów ruchu drogowego zostały ulokowane w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, w Bierdzanach oraz w Kluczborku na drodze DK 45). W przeciągu 5 lat (pomiędzy badaniami z 2015 oraz 2020 roku) średniodobowy ruch samochodów (SDRR) wzrósł w przedziale 40-47%, co może się przedkładać na wzrost natężenia hałasu. Na obszarze rewitalizacji oraz w ich najbliższym otoczeniu nie przebiegają drogi o dużym natężeniu ruchu.

Hałas kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Z uwagi na aktualne rozmieszczenie sieci kolejowej i intensywność przejazdów, zjawisko nadmiernej uciążliwości na terenie gminy Lasowice Wielkie praktycznie nie występuje i ogranicza się do bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych. Głównym elementem układu kolejowego mogącym negatywnie wpływać na zanieczyszczenie hałasem w gminie jest linia kolejowa nr 293 Jełowa-Kluczbork. W gminie Lasowice Wielkie znajdują się dwie stacje PKP – w Laskowicach i Tułach ale przebiegają one w znacznym oddaleniu od obszaru rewitalizacji.

Rysunek 8. System drogowo-kolejowy w gminie Lasowice Wielkie wraz z propozycją obwodnic [Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego woj. Opolskiego, UMWO 2019]

Hałas przemysłowy

Z uwagi na lokalny charakter źródła hałasu przemysłowego źródła te mają charakter drugorzędny. Jednakże należy stwierdzić, że hałas przemysłowy, obok hałasu komunikacyjnego decyduje o ogólnym poziomie uciążliwości akustycznej na rozpatrywanym terenie. Pomiary hałasu wykonywane są przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w związku ze skargami mieszkańców lub zgodnie z przyjętym wcześniej planem kontroli zakładów. Uciążliwość akustyczna obiektów przemysłowych oceniana jest na podstawie pomiarów, a prowadzący instalację emitującą ponadnormatywny hałas do środowiska zobowiązany jest wystąpić o wydanie pozwolenia na emisję hałasu w przypadku, gdy pomiary stwierdzają przekroczenie normatywnej wartości poziomu hałasu w środowisku. W przypadku ponownego stwierdzenia przekroczeń wartości normatywnej, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nalicza kary pieniężne odpowiednią decyzją. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych uciążliwość akustyczna z nimi związana nie występuje na terenie gminy Lasowice Wielkie oraz na obszarze rewitalizacji.

Pewną uciążliwość powodują także zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, kamieniarskie i przetwórcze. Dla zakładów rzemieślniczych i usługowych oraz przemysłowych na terenie gminy nie były ustalane dopuszczalne poziomy hałasu,

co świadczy o tym, że praca tych zakładów nie była przyczyną skarg mieszkańców i nie powodowała emisji ponadnormatywnego hałasu.

5.2.4. Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne występujące na obszarze gminy oraz na obszarze rewitalizacji związane mogą być ze zjawiskami meteorologicznymi, hydrologicznymi i biologicznymi. Podstawowym czynnikiem meteorologicznym, stwarzającym zagrożenie dla świata przyrody ożywionej jest w szczególności stosunkowo niski (ca 600 mm/rok) poziom opadów atmosferycznych, wpływający na zasobność wód powierzchniowych, stan stosunków wodnych w glebie użytków rolnych i leśnych, wynikające stąd duże zagrożenie dla występujących mokradł, zagrożenie pożarowe terenów leśnych, ogólne pogorszenie warunków zdrowotnych głównych gatunków lasotwórczych oraz zagrożenie szkodnikami owadziemi.

Obszar gminy Lasowice Wielkie zagrożony jest poszczególnymi rodzajami suszy w następującym stopniu:

- I słabo zagrożone suszą (dolina Bogacicy),
- II umiarkowanie zagrożone suszą,
- III silnie zagrożone suszą (południowo-zachodnia i północna część gminy).

Sektory narażone w stopniu znaczącym na suszę to: rolnictwo, gospodarka stawowa, sektor komunalny i środowisko przyrodnicze.

Z kolei występujące lokalnie, okresowo, nawalne deszcze, przy uwzględnieniu cech morfologiczno – geologicznych zlewni nie stanowią przyczyny znaczących zagrożeń powodziowych. Mimo tego na terenie gminy wyznaczono, zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% (między Trzebiszynem, a Szumiradem, w okolicy Tuł i na północ od Chocianowic).

Istotnym zagrożeniem dla wartości przyrodniczych w gminie jest naturalna sukcesja. Na obszarach łąk, a także torfowisk postępuje zarastanie trzciną, roślinnością krzewiastą, a nawet drzewiastą, co doprowadziło do radykalnego zmniejszenia różnorodności biologicznej. Jest to skutek porzucenia gospodarki na tych obszarach, w tym przede wszystkim porzucenia koszenia i wypasania.

W ostatnich latach znaczącym zagrożeniem biotycznym dla naturalnej różnorodności biotycznej jest ekspansja gatunków obcych rodzimej florze i faunie, w tym inwazyjnych gatunków.

5.2.5. Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z eksploatacji i przetwarzania zasobów przyrodniczych wskutek bytowania i działalności gospodarczej człowieka oraz komunikacji. Obszarami o największym potencjalnym zagrożeniu presjami środowiskowymi są obszary zainwestowane oraz tereny otwarte, w szczególności tereny użytków rolnych.

Gospodarka komunalna i zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Wśród zagrożeń dla środowiska przyrodniczego związanych z gospodarką komunalną należy wymienić:

- gospodarka ściekowa - wciąż niepełny stopień skanalizowania gminy, co może być przyczyną pogarszania się jakości wód powierzchniowych i podziemnych (podobszar rewitalizacji – Ciarka);
 - gospodarka odpadowa - zagrożeniem dla wód, w szczególności dla wód podziemnych są istniejące „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych, występujące w dowolnych układach przestrzennych i pozostających poza jakimikolwiek procedurami eksploatacyjnymi;
 - emisja zanieczyszczeń powietrza – związana z koniecznością dostarczenia ciepła dla potrzeb funkcjonalnych, w szczególności w okresie grzewczym. Pogłębianie niekorzystnych zjawisk w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego powietrza następuje w związku z tzw. niską emisją zanieczyszczeń (emitory zanieczyszczeń poniżej 40 m wysokości) z terenów niskiej intensywności zabudowy, w
-

połączeniu z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych. Zjawisko charakterystyczne dla terenów wiejskich, również na wszystkich podobszarach rewitalizacji.

Działalność gospodarcza

Wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić:

- działalność przemysłową - działalność przemysłowa stanowi źródła zagrożeń dla środowiska w związku z emisją zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzaniem ścieków, wytwarzaniem odpadów, degradacją powierzchni ziemi, zużywaniem zasobów naturalnych, emisją hałasu i awariami przemysłowymi; marginalny wpływ w gminie Lasowice Wielkie i w obszarze rewitalizacji,
- rolnictwo - jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Rolnictwo w ostatnich latach na skutek zmian strukturalnych stało się także istotnym zagrożeniem dla ekosystemów półnaturalnych, głównie łąk świeżych i łąk zmiennowilgotnych. Zagrożenia te związane są głównie z porzucaniem gospodarki łąkarskiej lub pasterskiej (i uruchamianie naturalnej sukcesji) lub zamianą gruntów zielonych na orne, co ma katastrofalne skutki dla istnienia cennych biocenoz i retencji gruntowej. Niewielkie zagrożenie na obszarze rewitalizacji – jedynie na terenie dużych gospodarstw rolnych.

Środowisko, a zdrowie

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia społeczeństwa. Zanieczyszczenie chemiczne i biologiczne środowiska często jest przyczyną pojawiania się licznych chorób cywilizacyjnych tj. alergii, choroby dróg oddechowych i pokarmowych czy choroby nowotworowe, a także wpływa na długość życia ludzi. Mimo, iż w ostatnim dziesięcioleciu przeciętna liczba lat życia wzrosła w naszym kraju o 4, ciągle wskaźniki te są gorsze od średniej w Unii Europejskiej. W związku z czym konieczne są ciągłe, intensywne działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego ludności zarówno poprzez inwestycje służące ochronie środowiska oraz akcje profilaktyczne i uświadamiające o zagrożeniach.

Gospodarka i ludność nie jest jednak w stanie funkcjonować obecnie bez setek substancji chemicznych, które często są praktycznie niedostrzegalne, a występują powszechnie w przemyśle, artykułach spożywczych, farmaceutykach i rolnictwie. Nie ma dziedziny życia bez zastosowania w niej substancji chemicznych. Dlatego też w Polsce i w Unii Europejskiej od dawna prowadzona jest kontrola warunków produkcji i obrotu chemikaliami oraz działania zmierzające do systematycznego wycofywania z obrotu substancji chemicznych szczególnie niebezpiecznych. Rozporządzenie Unii Europejskiej z dnia 1 czerwca 2007 r. (Rozporządzenie REACH) mówi o ochronie zdrowia ludzkiego i ochronie środowiska poprzez wprowadzanie nowych, bezpieczniejszych substancji, zwiększenie przejrzystości systemu obrotu chemikaliami i ograniczenie do minimum badań na zwierzętach kręgowych. Ciężar odpowiedzialności za dokonywanie oceny ryzyka oraz badań każdej nowej substancji spoczywa na producentach chemikaliami. Ponadto w 2005 r. Polska przystąpiła do Konwencji Rotterdamskiej, która reguluje kwestie międzynarodowego handlu substancjami chemicznymi i pestycydami.

Dbanie o bezpieczeństwo biologiczne i chemiczne to także regulacja w zakresie organizmów genetycznie modyfikowanych. Na terenie województwa opolskiego Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów produkcyjnych za względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. W gminie Lasowice Wielkie, a w tym na obszarze rewitalizacji ani jeden zakład produkcyjny nie należy do zagrożonych poważną awarią przemysłową. Pewne zagrożenie może nieść za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy, przede wszystkim drogą ekspresową S11 oraz drogami krajowymi nr 11, 45.

5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Nadrzędnym celem *Gminnego programu rewitalizacji gminy Lasowice Wielkie* jest zrównoważony rozwój, który wyraża się wizją tj. aby obszar rewitalizacji był atrakcyjnym miejscem dla inwestorów i

turystów, a dla mieszkańców jest przyjaznym i zadbanym miejscem z dostępną infrastrukturą, czystym środowiskiem oraz bogatą ofertą kulturalną i sportową. GPR opiera się na dwóch celach operacyjnych, z których jeden wprost odnosi się do środowiska – Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru, a jego realizacja ma na celu poprawę jakości elementów środowiska przyrodniczego i zrównoważony rozwój.

Z projektu GPR, w tym diagnozy stanu, wynika konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających również do poprawy stanu środowiska naturalnego. Brak działań w zakresie ochrony środowiska nie jest także akceptowalne ze względu na:

- zobowiązania Polski w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, jakości powietrza, ochrony przyrody wynikających z przepisów i porozumień międzynarodowych,
- wymogów narzuconych polskim prawodawstwem,
- wzrostem świadomości mieszkańców domagających się zmian w zakresie ochrony środowiska.

Brak realizacji GPR spowoduje po części również negatywne skutki środowiskowe, w tym:

- utrwalenie zanieczyszczenia powietrza niską emisją,
- wzrost zagrożeń dla wartości przyrodniczych i krajobrazowych, w tym dalsza utrata bioróżnorodności,
- utrwalenie zagrożenia klęskami żywiołowymi, w szczególności suszą,
- niezgodność z przepisami wspólnotowymi i krajowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu zbyt wolnych zmian w wykorzystywanych technologiach i niedotrzymywania wysokich standardów jakościowych,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej.

W podsumowaniu należałoby stwierdzić, że w dużej części zaproponowane w GPR działania dotyczą przynajmniej pośrednio środowiska i służyć będą poprawie jego jakości i efektywności wykorzystania zasobów, w szczególności po minimalizacji i ograniczeniu pewnych potencjalnych negatywnych oddziaływań. Dotyczyć to będzie przede wszystkim takich elementów środowiska jak wody podziemne i powierzchniowe, powietrze atmosferyczne oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe.

Podsumowując, odstępianie od realizacji celów i działań zapisanych w GPR utrudni osiągnięcie zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnego celu tego dokumentu oraz ogólnie polityki ekologicznej gminy.

5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Nie przewiduje się aby realizacja Strategii wpłynęła znacząco negatywnie na stan środowiska i powodowała istotne skutki przestrzenne wykraczające poza granice obszaru rewitalizacji. Okresowo mogą wystąpić pewne uciążliwości, nie będą one jednak wpływały istotnie na stan środowiska na terenach w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Jednakże w niniejszej prognozie przeanalizowano stan środowiska zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i całej gminy ze względu na daleko idącą zasadę przeczności.

Część przewidywanych oddziaływań będzie wywoływała skutki ujemne, niekorzystne dla środowiska, jednakże o niskim poziomie istotności. Nie przewiduje się na skutek realizacji GPR skutków długotrwałe ujemnych i znaczącego oddziaływania na środowisko. Każde większe przedsięwzięcie, a takiego nie przewiduje się w ramach przedsięwzięć podstawowych GPR, będzie wymagało przeprowadzenia procedury środowiskowej, co powinno ograniczyć możliwości znaczących negatywnych zmian w środowisku.

Jednakże, ze względu na zasadę przeczności, stan środowiska analizowano dla całości obszaru gminy. Ponadto stan środowiska na dużej części obszaru gminy jest stosunkowo jednorodny i stanowi wielkopowierzchniowe tereny leśne o większym potencjale przyrodniczym niż pozostałe tereny intensywnie użytkowane rolniczo. Na terenach tych jednak nie zlokalizowano obszaru rewitalizacji i nie zaplanowano żadnych działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Niska świadomość społeczna

Świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie środowiskowym jest generalnie niewystarczająca, w szczególności dotyczy to problemów związanych z bioróżnorodnością, niską emisją oraz zagrożeń dla środowiska wynikających z niewłaściwego sposobu postępowania z odpadami, w szczególności niebezpiecznymi. Dużym problemem są także „dzikie” wysypiska oraz spalanie odpadów w piecach, w szczególności tworzyw sztucznych, których trujące opary zanieczyszczają powietrze w miejscowościach. Problemy w gospodarce odpadami na terenie gminy mogą w dłuższej perspektywie przyczynić się do zagrożenia stanu jakości środowiska wodno-gruntowego.

Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i zmiany klimatyczne

Cała gmina Lasowice Wielkie w ramach strefy opolskiej objęta jest obszarem przekroczeń benzo(a)pirenu. Gmina Lasowice Wielkie i obszar rewitalizacji położony jest w pewnym oddaleniu od dużych, przemysłowych aglomeracji miejskich. Na terenie gminy, a w tym i na obszarze rewitalizacji nie ma dużych zakładów przemysłowych. W związku z powyższym poziom emisji wyznacza głównie emisja niska oraz napływ zanieczyszczeń z zewnątrz.

Na obszarze gminy Lasowice Wielkie, w tym w obszarze rewitalizacji dominującym paliwem stosowanym do ogrzewania mieszkań jest węgiel kamienny. Nie występuje tu scentralizowany system ciepłowniczy, potrzeby ciepłe odbiorców są zaspakajane przez: lokalne kotłownie i indywidualne źródła zasilające odbiorców gospodarstw domowych. Kotłownie lokalne zasilają bezpośrednio instalacje centralnego ogrzewania (c.o.) oraz ciepłej wody użytkowej (c.w.u.), wentylacji oraz technologii obiektów: mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Potrzeby ciepłe odbiorców na terenach wiejskich zaspokajane są w większości przez instalacje indywidualne. Wykazują one często bardzo niską sprawność i nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Problemem obszaru rewitalizacji, gminy, jak i w całym województwie są przestarzałe źródła ciepła przystosowane na paliwa stałe z bardzo niską sprawnością oraz spalanie, ze względów ekonomicznych lub braku świadomości, paliw niskogatunkowych, a nawet odpadów palnych powstających w gospodarstwach domowych. W związku z czym instalacje indywidualne stanowią największe źródło zanieczyszczeń powietrza na obszarze rewitalizacji i całym terenie gminy Lasowice Wielkie. Wielkość emisji wykazuje zmienność sezonową związaną z okresem grzewczym.

Niewątpliwie zagadnienia ochrony klimatu i jakości powietrza atmosferycznego wiążą się bezpośrednio ze zmianami klimatycznymi. Jednym z najważniejszych zagadnień w tym obszarze interwencji jest konieczność prowadzenia szeroko zakrojonych działań edukacyjnych wśród mieszkańców w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w piecach, promocji nowoczesnych technologii ciepłych oraz odnawialnych źródeł energii. Dużą rolę mogą odegrać tu organizacje pozarządowe, a w szczególności ochotnicza straż pożarna prowadząc edukację ekologiczną zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak i dorosłych. Działania takie są przewidziane w GPR.

Utrata bioróżnorodności

Środowisko biotyczne podlega bardzo różnorodnym oddziaływaniom człowieka. Postępujący wzrost presji urbanizacji, ale także niekorzystne zmiany na terenach wsi, jak wprowadzanie gatunków obcych, zastępowanie terenów zielonych betonem i kostką, utwardzanie i uszczelnianie terenów, zanik gatunków roślin miododajnych zastępowanych trawnikami lub iglakami, w przypadku braku podejmowania kompleksowych działań ochronnych, może prowadzić do stopniowego zmniejszania się różnorodności biologicznej. W czasach dążenia do coraz większej wygody i „porządkowania” przestrzeni przydomowej, a także innych presji (np. opryski), można się spodziewać utrzymywania i/lub nasilenia niekorzystnych skutków tych zjawisk dla przyrody ożywionej.

Mimo tego, że obszary o wysokich walorach przyrodniczych objęte ochroną prawną zajmują w gminie Lasowice Wielkie znaczące powierzchnie, przewyższające średnią wojewódzką, w dalszym ciągu ochrona różnorodności biologicznej nie jest wystarczająca. W szczególności dotyczy to terenów wodno-błotnych i od wody zależnych oraz właśnie niekorzystnych zmian na terenach przydomowych, a więc również na obszarze rewitalizacji. W najbliższych latach nie należy oczekiwać znaczącej poprawy w tym względzie. Bariery w działaniach na rzecz ochrony i przywracania bioróżnorodności jest m.in. niska świadomość społeczna.

6.1. Ocena stopnia zgodności postanowień projektu GPR z zapisami aktów prawa miejscowego ustanawiających formy ochrony przyrody i określających zasady gospodarowania w ich granicach

Formy ochrony przyrody na terenie gminy Lasowice Wielkie zostały ustanowione następującymi aktami prawnymi:

- rozporządzenie nr P/11/99 Wojewody Opolskiego z dnia 28 września 1999 r. w sprawie utworzenia "Stobrawskiego Parku Krajobrazowego" (Dz. Urz. Woj. Op. nr 38, poz. 255),
- uchwała nr XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 maja 1988 r. w sprawie ochrony walorów krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Op. z 1989 r. nr 19, Poz 231),
- zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 lutego 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. nr 25, poz. 149),
- rozporządzenie nr P/8/2001 Wojewody Opolskiego z dnia 19 lipca 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Op. nr 65, poz. 495),
- decyzja wykonawcza Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358) (2013/741/UE),
- rozporządzenie nr P/2/97 Wojewody Opolskiego z 03.02.1997 r. w sprawie wprowadzenia indywidualnej ochrony przyrody (Dz. Urz. Woj. Op. nr 4, poz. 28)

Zapisy projektu GPR są zgodne z zapisami aktów prawa miejscowego ustanawiającymi formy ochrony przyrody, w szczególności w kontekście zapisów i zakazów obowiązujących obecnie w ich obrębie odnośnie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”. W stosunku do żadnych zaplanowanych działań nie stwierdzono naruszeń istniejących zakazów na tym obszarze chronionym zgodnie z:

- UCHWAŁĄ NR XX/228/2016 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Op. 2017, poz. 414 z późn.zm.)

Przewidywane oddziaływania związane z realizacją GPR nie będą miały znaczącego wpływu na formy ochrony przyrody, a w szczególności na Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, w obrębie którego w całości znajduje obszar rewitalizacji. Nie przewiduje się żadnych większych inwestycji na obszarze rewitalizacji, a więc także w obrębie tej formy ochrony przyrody, a w związku z tym nie stwierdzono aby postanowienia GPR mogły być niezgodne z aktami prawa miejscowego

ustanawiającymi OCHK „Lasy Stobrawsko-Turawskie”. Zaplanowane działania będą realizowane w obrębie zabudowy lub w jej najbliższym sąsiedztwie, gdzie nie stwierdzono znaczących walorów przyrodniczych.

Ponadto zgodność projektu GPR z aktami prawnymi obszarów chronionych potwierdza również przeprowadzona analiza wszelkich dostępnych dokumentów, a w szczególności opracowania ekofizjograficznego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lasowice Wielkie. Ponadto przewidziane do realizacji zadania generalnie nie należą do znacząco uciążliwych. Każda inwestycja, które będzie mogła generować potencjalnie negatywne skutki dla środowiska będzie wymagała przeprowadzenia procedury środowiskowej. W chwili obecnej, na podstawie zapisów w GPR dotyczących przedsięwzięć podstawowych nie stwierdza się niezgodności czy zagrożeń dla obszarów chronionych.

Generalnie proponowane do realizacji cele i kierunki działań nie naruszają najcenniejszych przyrodniczo terenów, stanowisk występowania gatunków chronionych i rzadkich. Rozwijają tereny stanowiące zieloną infrastrukturę. Ustalenia GPR nie ingerują w istniejący system przyrodniczy. Wpływ poszczególnych działań inwestycyjnych na krajobraz i przyrodę powinien być szczegółowo rozpoznany na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, gdzie zasięg oddziaływania i jego rzeczywisty wpływ powinien być określony w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko na podstawie konkretnych parametrów planowanej inwestycji, a zapisy minimalizujące czy ograniczające negatywne oddziaływania powinny zostać zawarte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co powinno wykluczyć negatywny wpływ na walory przyrodnicze gminy.

7. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem, który jedynie w sposób ogólny, strategiczny rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji GPR. Jak wskazano wcześniej, odstępianie od realizacji tego dokumentu generalnie przyniesie negatywne skutki dla środowiska lub zdrowia ludzi. Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w trakcie realizacji GPR z powodu niewielkiej skali przedsięwzięć, a w związku z tym niewielkiego oddziaływania nowych inwestycji na środowisko. Będą to głównie działania związane z budową i modernizacją budynków publicznych, w tym termomodernizacją wraz z ich otoczeniem, budową i remontami infrastruktury społecznej czy rekreacyjno-sportowej, a także budową czy modernizacją dróg, ścieżek pieszo-rowerowych itp.

Miejsce realizacji przedsięwzięć określono tylko dla zadań podstawowych. Natomiast większość planowanych działań nie ma jeszcze określonej lokalizacji, ani sprecyzowanego zakresu - są to tak zwane przedsięwzięcia uzupełniające. Duża część zadań przewidziana w GPR ma charakter nieinwestycyjny (edukacja, wydarzenia integracyjne, współpraca, aktywizacja itp.). Mimo tego, kierując się daleko idącą przezornością dokonano oceny oddziaływania w odniesieniu do celów i kierunków określonych dla poszczególnych zagadnień środowiskowych przedstawionych w projektowanym dokumencie oraz przeanalizowano i oceniono pod kątem wpływu na środowisko przedsięwzięć podstawowych (załącznik nr 1).

Oddziaływania i skutki dla środowiska wynikające z projektu GPR będą związane głównie z: wprowadzaniem do środowiska substancji i energii, prowadzeniem prac ziemnych, zmianą struktury przyrodniczej i krajobrazowej. Oddziaływania te będą miały wpływ zarówno na elementy środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego, w szczególności na: warunki życia ludzi, powietrze, powierzchnię ziemi łącznie z glebą, wody podziemne, klimat lokalny, przyrodę ożywioną oraz krajobraz - we wzajemnym powiązaniu. Zakres i charakter potencjalnych oddziaływań będzie bezpośredni i pośredni,

o charakterze odwracalnym i nieodwracalnym, istotny lub nieistotny dla utrzymania równowagi w środowisku, o różnym natężeniu i zasięgu w przestrzeni.

W związku z powyższym oraz zapisami prawa oceną objęto następujące elementy środowiska: ludzi, zwierzęta, rośliny, w tym cenne siedliska przyrodnicze, różnorodność biologiczną, Naturę 2000, w tym oddziaływanie na korytarze ekologiczne, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, zasoby naturalne, zasoby materialne i zabytki, również we wzajemnym powiązaniu.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycach:

- + *oddziaływanie pozytywne*
- *oddziaływanie negatywne*
- 0 *oddziaływanie neutralne*

Odnosnie wskazanych w poniższej matrycy oddziaływań należy zaznaczyć, że projekt GPR nie przedstawia szczegółowych informacji na ich temat i matryca opisuje głównie oddziaływania dotyczące poszczególnych celów – operacyjnych i kierunków działań. Wynika z tego pewien obszar ryzyka i niepewności w zakresie prognozowania ich oddziaływania. Należy jednak mieć na uwadze tę niepewność, a planując i realizując przedsięwzięcia należy zachowywać wszelkie procedury prawne związane z planowaniem i realizacją inwestycji.

Przy ocenie poszczególnych oddziaływań zwrócono przede wszystkim uwagę na stan środowiska w gminie Lasowice Wielkie i na obszarze rewitalizacji opisany w poprzednich rozdziałach, a w szczególności:

- stanowiska i siedliska chronionych gatunków roślin i zwierząt,
- siedliska cenne przyrodniczo,
- korytarze ekologiczne,
- formy ochrony przyrody,
- szczególnie wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu,
- emisje gazów cieplarnianych oraz działania skutkujące ich pochłanianiem i zmniejszaniem ich emisji,
- klęski żywiołowe.

7.1. Cel strategiczny, operacyjny i kierunki działań – oddziaływania

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Natura 2000	Rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczna	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Zasoby naturalne	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY									
Obszar rewitalizacji – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, gdzie ograniczono negatywne zjawiska i procesy	+	0	+/-	0/-	0/ +	0/+	0/+	+	+/-
CEL OPERACYJNY									
Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez aktywizację społeczności lokalnej	+	0	0/+	0/+	0/ +	0/+	0/+	+	0/+
Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru	+	0	+/-	0/-	0/ +	0/+	0/+	+	+/-
KIERUNKI DZIAŁAŃ									

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie*

Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz młode osoby, w tym wsparcie organizacji pozarządowych	+	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	+	0/+
Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji	+	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	+	0/+
Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług	+	0	0/-	0/-	0/-	0/+	0	0	0/-
Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem	+	0	0/-	0/-	0/-	0/+	0/+	0/+	0/+
Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych	+	0	0/-	0/-	0/-	0/+	0	0/+	0/-
Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu	+	0	+	+	+	+	+	0	+

Źródło: opracowanie własne

W związku z realizacją celu strategicznego „Obszar rewitalizacji – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, gdzie ograniczono negatywne zjawiska i procesy” oraz celów operacyjnych i kierunków działań nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, choć nie można wykluczyć, że szczegółowa analiza danego przedsięwzięcia może wykazać negatywne oddziaływanie. Jednak generalnie większość planowanych kierunków działań będzie neutralna dla środowiska lub nawet będzie pozytywnie na nie oddziaływać.

Do inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko w ramach powyższych kierunków działań można zaliczyć:

- budowa lub remont budynków wraz z otoczeniem,
- budowa lub remont infrastruktury sportowej, rekreacyjnej (boiska, place zabaw, wiaty itp.),
- budowa lub remonty dróg, placów, skwerów, chodników, ścieżek pieszo-rowerowych,
- termomodernizacje budynków, ze względu na chronione gatunki ptaków czy nietoperzy.

Lokalne negatywne oddziaływania środowiskowe w związku z prowadzeniem działań związanych z powyższymi inwestycjami mogą być związane z:

- naruszeniem powierzchni ziemi i gleb,
- niepokojeniem lub zniszczeniem gniazd ptaków lub nietoperzy na budynkach,
- zwiększoną emisją spalin związaną z ruchem samochodowym przy budowie,
- emisją hałasu maszyn budowlanych i zwiększonego ruchu samochodowego,
- możliwością zanieczyszczenia wód powierzchniowych lub podziemnych przez awarię sprzętu budowlanego lub transportowego,
- wytwarzania odpadów w postaci pozostałości materiałów budowlanych.

Wszystkie powyższe oddziaływania będą w większości jedynie lokalne i krótkotrwałe – tylko w czasie prowadzenia inwestycji. W okresie funkcjonowania obiektów nie przewiduje się żadnych nowych, negatywnych oddziaływań na środowisko. Modernizacja i remonty sieci drogowej będzie wiązać się z poprawą stanu dróg oraz przyczyni się do zwiększenia płynności ruchu - będzie to skutkowało zmniejszeniem emisji niezorganizowanej z systemu transportowego. Ograniczenie ilości pojazdów na terenach zabudowanych związane z budową ścieżek pieszo-rowerowych będzie skutkowało także ograniczeniem emisji spalin i poprawą jakości powietrza na tych obszarach.

Realizacja GPR nie powinna stwarzać bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie” położonego na całości obszarów rewitalizacji, głównie ze względu na charakter obszaru (tereny zabudowane) oraz charakter działań (głównie budowa i modernizacja budynków). Wdrażanie GPR nie będzie naruszało zakazów zawartych w uchwale nr XX/228/2016 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz.Woj.Op. 2017, poz. 414 z późn.zm.)

Działania związane z wykorzystaniem potencjału turystycznego w większości będą pozytywne lub neutralne dla środowiska. Nie przewiduje się żadnych znaczących negatywnych oddziaływań w tym zakresie. Natomiast działania związane z ochroną i poprawą stanu zabytków oraz zieloną infrastrukturą wpłyną zdecydowanie pozytywnie na praktycznie wszystkie elementy środowiska, w tym zdrowie ludzi. Poprawa dostępności walorów przyrodniczych dla mieszkańców i turystów nie będzie prowadziła do negatywnych skutków. Jedynie bardzo duża presja turystyczna czy rekreacyjna na skutek rozwoju infrastruktury turystyczno-dydaktycznej może oddziaływać negatywnie na zasoby przyrodnicze, ale może być ona ograniczona kanalizacją ruchu turystycznego lub wyłączeniem wybranych obszarów.

Zarówno w przypadku działań wskazanych w niniejszej prognozie jak i tych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji GPR, należy podjąć przede wszystkim środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć (jeżeli będzie wymagana),
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją GPR oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- ścisłą egzekucję zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach prawnych.

Natomiast przewidywane działania związane z aktywizacją czy edukacją mieszkańców mogą przynieść tylko pozytywne skutki dla środowiska i zdrowia człowieka. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań.

Realizacja GPR związana ze wsparciem przedsiębiorczości, a pośrednio z uruchamianiem nowej działalności gospodarczej, może spowodować negatywne oddziaływania na środowisko. Zmiany te będą miały jednak charakter odwracalny o małym stopniu istotności. Poza tym generalnie zakłada się takie działania tylko na terenach już zabudowanych lub w ich najbliższym sąsiedztwie. Natomiast konsekwencją długoterminową związaną z lokalizowaniem nowych firm, będzie ich funkcjonowanie co może znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko przede wszystkim w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Jednakże nowa działalność o nierozpoznanych w chwili obecnej potrzebach energetycznych i nie sprecyzowanych procesach technologicznych i potencjalnych oddziaływaniach uniemożliwiają ocenę możliwych skutków realizacji GPR w tym zakresie. Generalnie będą to raczej niewielkie rodzinne firmy działające w niewielkiej skali, gdzie prawdopodobnie dominować będą zanieczyszczenia związane z energetycznym spalaniem paliw. Rodzaj i wielkość zanieczyszczenia powietrza związane będą ściśle z procesami technologicznymi prowadzonymi w różnej możliwej działalności produkcyjno - usługowej oraz z koniecznością wytwarzania ciepła dla potrzeb socjalnych i technologicznych. Z procesów spalania paliw wystąpi emisja: pyłu, dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), tlenków azotu (NO_x).

Działania związane ze wsparciem zielono-niebieskiej infrastruktury skutkować będą jednoznacznie pozytywnie właściwie na wszystkie sfery życia i funkcjonowania człowieka i środowiska. Podobnie jak działania związane z retencją, w szczególności naturalną, bazującą na poprawie stanu obszarów wodno-błotnych.

Także działania związane z zielenią zarówno urządzoną, jak i nieurządzoną związane będą z pozytywnym oddziaływaniem na środowisko. Wyjątkiem jest tu zalesianie terenów o szczególnych walorach przyrodniczych związanych z siedliskami nieleśnymi. W takim wypadku zalesianie może

spowodować negatywne skutki dla najcenniejszych walorów przyrody. Tak więc każda decyzja o nasadzeniach drzew powinna być poprzedzona wizją w terenie przez eksperta botanika, który wyeliminuje powyższe zagrożenie.

Generalnie zieleń i lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska oraz na zdrowie i komfort życia mieszkańców:

- poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
- retencjonują wodę i oczyszczają wody opadowe,
- stanowią środowisko dla życia roślin i zwierząt,
- ograniczają erozję gleb,
- poprawiają zniekształcony krajobraz,
- stanowią ważne miejsce wypoczynku.

Poprawa jakości powietrza powinna być jednym z najważniejszych kierunków działań dla obszaru rewitalizacji i całej gminy Lasowice Wielkie, w szczególności w ciągach zwartej zabudowy wiejskiej, gdzie w sezonie zimowymi przekraczane są standardy jakości powietrza. Wszystkie zadania mające na celu ograniczanie emisji będą bezpośrednio, pozytywnie wpływać na jakość powietrza atmosferycznego oraz na klimat. Pozytywny wpływ tych działań będzie miał odzwierciedlenie także w stanie zdrowia ludzi oraz w stanie flory i fauny. Mniejsza ilość zanieczyszczeń w powietrzu pozwoli także na zachowanie w lepszym stanie dóbr materialnych i kulturowych. Z zadaniami inwestycyjnymi dot. zmniejszenia emisji związane jest niebezpieczeństwo krótkookresowego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W ramach GPR nie planuje się instalacji OZE poza modernizowanymi budynkami lub ich najbliższym otoczeniem.

Na etapie prac budowlanych do powietrza mogą przedostawać się zanieczyszczenia pyłowe powstałe przy pracach budowlano-remontowych, a także spaliny z używanego ciężkiego sprzętu. Naruszona może zostać powierzchnia ziemi, może powstać także negatywne oddziaływanie na wody gruntowe. Należy jednak mieć na uwadze, iż oddziaływania te będą miały charakter lokalny, krótkookresowy i odwracalny. Ocenia się, że działania zaplanowane w ramach GPR, zwłaszcza działania związane z wymianą źródeł ciepła, termomodernizacją budynków oraz instalacją OZE, w długoterminowej perspektywie przyczynią się do łagodzenia zmian klimatu, w dużej mierze poprzez działania związane z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych.

Planowane działania zmierzające do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń będą więc generalnie pozytywnie oddziaływać na środowisko i zdrowie człowieka. Możliwość negatywnych oddziaływań na przyrodę, krajobraz i dziedzictwo kulturowe przewiduje się jedynie w przypadku niektórych przedsięwzięć w zakresie termorenowacji budynków. W przypadku prowadzenia prac termomodernizacyjnych należy uwzględnić możliwość negatywnego oddziaływania na ptaki i nietoperze.

Przy realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych należy wziąć pod uwagę walory krajobrazowe (K., K. Badora, Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony, 2006). Obszary o stwierdzonych wysokich/szczególnie wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazu powinny być chronione przed niekorzystnymi dominantami w ramach procedur miejscowego planowania przestrzennego i oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W przypadku potencjalnych większych inwestycji związanych z energetyką odnawialną, będzie ona możliwa jedynie, jeżeli ocena oddziaływania na środowisko wykaże brak negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia. Zachowując odpowiednie procedury i biorąc pod uwagę konieczność ochrony wysokich walorów krajobrazu na tym terenie nie przewiduje się niekorzystnych zmian w tym zakresie na obszarze gminy.

Podczas budowy infrastruktury przewiduje się krótkotrwałe oddziaływania na powierzchnię ziemi, jednak zmianie nie ulegnie rzeźba terenu. Właściwie prowadzone działania w zakresie powierzchni ziemi i gleb nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na komponenty środowiska i człowieka, a wręcz

większość przewidzianych działań będzie oddziaływało zdecydowanie pozytywnie. Największą rolę będą pełniły działania mające na celu udoskonalenie gospodarki odpadami związane z upowszechnianiem wiedzy dot. odpadów, co będzie wpływało znacząco pozytywnie na wiele elementów środowiska. Zadania związane z edukacją z zakresu gospodarki odpadami pozwolą na:

- ograniczenie niekontrolowanego przedostawania się do środowiska odpadów komunalnych,
- eliminację odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- ograniczenie masy odpadów unieszkodliwianych przez składowanie poprzez zwiększenie stopnia odzysku odpadów (szczególnie odpadów biodegradowalnych),
- likwidację tzw. „dzikich wysypisk” i eliminację powodów ich powstawania,
- ograniczenie przekształceń krajobrazu, a przez to poprawę jego estetyki.

Cele operacyjne i kierunki działań w zakresie zielonej infrastruktury i adaptacji do zmian klimatu większości będą pozytywnie oddziaływać na środowisko. Natomiast techniczna ochrona przed powodzią lub suszą może skutkować znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami, w szczególności na bioróżnorodność, degradację siedlisk wilgotnych i krajobrazu. Głównym zagrożeniem są remonty cieków. Mimo możliwych pewnych negatywnych skutków, można się przed nimi skutecznie zabezpieczyć lub zminimalizować ich negatywny wpływ poprzez właściwą organizację i realizację zadania. Warunkiem dopuszczenia do realizacji tego typu działań powinna być bezwzględna ich zgodność z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Najistotniejszym zabezpieczeniem środowiska przed negatywnym oddziaływaniem jest realizacja zadań zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną czyli nie pogarszanie stanu wód lub takie działania, które nie przeszkodzą w uzyskaniu dobrego stanu/potencjału wód. Często w tym kontekście w trakcie procedury oceny oddziaływania na środowisko konieczne będzie rozpatrzenie alternatywnych lub minimalizujących rozwiązań mniej szkodliwych dla środowiska.

7.2. Podsumowanie

Według wyników uzyskanych w tabeli oddziaływań realizacja zadań przewidzianych w GPR nie powinna znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. Znacząca większość przewidywanych skutków prowadzonych przedsięwzięć ma charakter pozytywny dla środowiska. Działania związane z większością problematyki tu wyróżnionej skutkować będą w większości pozytywnie na funkcjonowanie człowieka i środowiska, a w szczególności na jakość powietrza, zasoby, zdrowie ludzi, krajobraz i bioróżnorodność. Jedynie nieliczne zadania związane z budową obiektów i infrastruktury, budową i remontami dróg czy działaniami związanymi z OZE mogą generować pewne niekorzystne oddziaływania, lecz przy zachowaniu ostrożności w lokalizowaniu przedsięwzięć oraz dbałości o zasoby przyrodnicze i krajobrazowe wpływ ten może być mało istotny. Jednak całkowite wykluczenie takiej możliwości będzie możliwe dopiero przy analizie konkretnych projektów i inwestycji w ramach procedury decyzji środowiskowej, oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych przedsięwzięć.

Działania przewidziane w dokumencie generalnie nie będą realizowane na terenach cennych przyrodniczo, tylko na terenach zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę oraz nie będą wiązać się z powstaniem nowych, znaczących barier dla przemieszczania się gatunków, stąd nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody oraz korytarze ekologiczne. Realizacja poszczególnych zadań nie powinna także stwarzać bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000). Najbliższa ostoja Natury 2000 to ostoja Szumirad PLH160020, która znajduje się ponad 7 km od obszarów rewitalizacji objętych przedmiotowym dokumentem. Nie zidentyfikowano możliwości wystąpienia negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność na terenie województwa opolskiego.

7.3. Łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych, pogłębiają się w ostatnich latach. Konieczne jest zatem podjęcie działań adaptacyjnych, które obok ograniczenia strat, mogą również stymulować wzrost efektywności i innowacyjności gospodarki oraz pozytywnie wpływać na stan środowiska i jakość życia obywateli.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego *Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania*, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych.

Większość działań przewidzianych w GPR uwzględnia zmiany klimatu i potrzebę przeciwdziałania im i adaptacji. W szczególności pozytywne oddziaływanie w tym zakresie zapewni realizacja przedsięwzięć związanych z ograniczaniem niskiej emisji (wymiana mało efektywnych źródeł ciepła, stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych i ekologicznych nośników energii – prąd, odnawialne źródła energii), zwiększeniem efektywności energetycznej (m.in. termomodernizacje budynków) oraz zwiększeniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zgodnie ze GPR realizowane cele przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię finalną, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i zmniejszenia emisji CO₂.

Ważnym aspektem jest także przeciwdziałanie zagrożeniom klęsk żywiołowych, a w szczególności powodziom i suszom. Wszystkie działania związane ze zwiększaniem retencji naturalnej i sztucznej oraz zachowaniem i przywróceniem odpowiednich stosunków wodnych na obszarach podmokłych, ochroną i zwiększaniem lesistości będzie miało pozytywny wpływ i będzie łagodziło skutki zmian klimatycznych.

Wśród kluczowych działań, które zostały uwzględnione w GPR należy wymienić:

- wprowadzanie zielonej infrastruktury,
- edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- wsparcie działań retencyjnych, przede wszystkim nietechnicznych i mikroretencji,
- aspekty dostosowania budownictwa do zmieniających się warunków klimatycznych,
- uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej (climate proofing).

8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Realizacja GPR nie przewiduje znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia działań kompensacyjnych, choć nie można wykluczyć, że szczegółowa analiza danego przedsięwzięcia w ramach raportu oddziaływania na środowisko wymusi podjęcie takich działań.

Do inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim:

- budowa i remonty dróg, ścieżek pieszo-rowerowych,
 - budowa nowych budynków,
 - termomodernizacje budynków, ze względu na chronione gatunki ptaków czy nietoperzy.
-

Dla wszystkich tego typu przedsięwzięć można zapobiec lub ograniczyć negatywne skutki oddziaływania na środowisko, głównie przez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych. Na przykład dla ochrony walorów krajobrazowych plan miejscowy powinien zapisać konkretne wskaźniki dotyczące zabudowy. Jednym z najważniejszych działań dla wzmocnienia ochrony poszczególnych elementów środowiska oraz doskonalenia harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na terenie gminy jest proces i procedury związane z planowaniem przestrzennym. Podstawowym zadaniem w zakresie ekologizacji planowania przestrzennego jest opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniające treść opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczej gminy. Najważniejszym celem w zakresie planowania przestrzennego zgodnego z ideą zrównoważonego rozwoju, jest - harmonizowanie rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną środowiska i krajobrazu, a w tym w szczególności:

- rozstrzygnięcie o lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- wskazywanie na obszary zagrożone (tereny zalewowe, zagrożone suszą),
- wskazywanie na obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, zielonej infrastruktury, w tym korytarzy ekologicznych oraz uwzględnienie w ustaleniach planu zagospodarowania przestrzennego wymagań koniecznych do ich ochrony,
- uwzględnienie ochrony krajobrazu kulturowego, w tym układów urbanistycznych, charakterystycznej zabudowy, panoram i osi widokowych, zieleni itp.

Do dyspozycji gminy i inwestorów jest cały wachlarz rozwiązań ograniczających, a nawet całkowicie eliminujących negatywne wpływy inwestycji na środowisko przyrodnicze. W kontekście planowanych w GPR działań zastosowanie będą mogły mieć następujące rozwiązania minimalizujące i kompensacyjne:

- translokacje populacji gatunków podlegających ochronie prawnej i zagrożonych w siedliska zastępcze, jeśli nie istnieje racjonalny sposób na ich zachowanie in situ,
- wykupywanie gruntów przeznaczonych dla realizacji celów ochrony przyrody jako rekompensaty za spowodowane straty w środowisku przyrodniczym,
- stosowanie nasadzeń kompensacyjnych w przypadku konieczności likwidacji fragmentów zakrzewień lub zadrzewień w dolinach rzecznych, przy drogach,
- budowa niewielkich zbiorników w dolinach rzecznych w przypadku konieczności likwidacji naturalnych terenów retencyjnych,
- wykorzystywanie naturalnych właściwości dźwiękochłonnych pasów zadrzewień.

W przypadku prowadzenia prac termomodernizacyjnych należy uwzględnić możliwość negatywnego oddziaływania na ptaki i nietoperze. Przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokryć dachowych, okien, ocieplaniem budynku, właściciel obiektu powinien przeprowadzić rozpoznanie przez ornitochiropterologa, w celu uzyskania informacji o ewentualnym występowaniu gniazd gatunków chronionych ptaków lub nietoperzy. W przypadku prac termomodernizacyjnych w budynkach, na których stwierdzono gniazda ptaków chronionych lub występowanie nietoperzy prace remontowe należy prowadzić poza ich okresem lęgowym i rozrodu. W przypadku stwierdzenia występowania ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez chronione gatunki zwierząt po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić nietoperzom dalsze schronienie w czasie dnia, a ptakom dalsze gniazdowanie w jego obrębie. Jeżeli nie będzie to możliwe poprzez wykorzystanie naturalnych szpar i szczelin, należy dążyć do zapewnienia na remontowanym budynku lub w jego rejonie odpowiednich siedlisk zastępczych (np. budek lęgowych), aby zrekompensować utracone miejsca bytowania i rozrodu danych gatunków.

Charakter zastosowanych siedlisk zastępczych, ich lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej i

skonsultowane z ornitologiem i chiropterologiem. W przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawienia otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla ww. gatunku. W takim przypadku należy także zapewnić odpowiednie siedliska zastępcze w postaci skrzynek lęgowych lub konstrukcji trocinobetonowych typu Swift Box oraz Brick Box (przeznaczone dla wróbli, ale mogą w nich gniazdować również jerzyki).

Patrząc przez pryzmat zrównoważonego rozwoju jaki jest podstawą projektu GPR, należy uznać, że środkami zapobiegającymi prawdopodobnemu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w projekcie tego dokumentu. Powyżej wskazane zostały działania, które mogą wywołać skutki negatywne dla środowiska. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Należy również pamiętać o tym, że przedmiotowy dokument jest sformułowana w znacznym stopniu ogólnikowo. W praktyce oznacza to, że potencjalnie możliwe jest powstanie innych niż wskazane przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

Zarówno w przypadku działań wskazanych w niniejszej prognozie jak i tych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji GPR, należałoby podjąć przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć, stanowiący praktyczny wymiar realizacji GPR,
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją GPR oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników i celu zrównoważonego rozwoju gminy,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach prawnych,
- działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu GPR jest dokumentem wspomagającym, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem lub jego niepełną realizacją. Dla dużej części zaproponowanych w dokumencie celów i kierunków działań nie ma alternatywy postępowania. Są to głównie cele wymagane do realizacji przez postanowienia przepisów polskiego prawa i unijnych dyrektyw. Dotyczy to m.in. konieczność poprawy jakości powietrza, uzyskania odpowiednich poziomów wykorzystania energii odnawialnej, adaptacji do zmian klimatu, zielonej infrastruktury czy różnego typu wsparcie dla osób zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem. Alternatywy mogą jedynie dotyczyć sposobu realizacji czy zastosowanych rozwiązań technicznych, co jest bardzo trudne do określenia w tak ogólnym, strategicznym dokumencie.

Można zaproponować pewne alternatywne rozwiązania, które powinny zostać rozpatrzone przy szczegółowych koncepcjach określonych przedsięwzięć, a także w trakcie procedury oddziaływania na środowisko:

- rozważenie alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych dla nowych przedsięwzięć,
- rozważenie alternatywnych rozwiązań technicznych przy realizacji przedsięwzięć.

W większości proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach GPR mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Ponadto prognoza ta ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań. Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od

występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływał na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring i ocena realizacji GPR będzie zadaniem wyznaczonego koordynatora lub zespołu koordynującego. Podstawą właściwego systemu oceny realizacji dokumentu i jego skutków na środowisko jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach stanu środowiska. Przy określaniu wskaźników przyjęto, z pewnymi wyjątkami, jako wyjściowy 2022 rok – dane statystyczne dostępne przy opracowywaniu GPR pochodzą w większości z tego roku. Monitoring zaplanowano jako coroczną ocenę wdrażania GPR w formie raportu o stanie gminy. Przy ocenie ewaluacyjnej GPR, która ma na celu oszacowanie rzeczywistych efektów wdrażania GPR i analizy skutków jej realizacji, a która służy poprawie jakości, efektywności i spójności prowadzonych działań, będą dostępne dane statystyczne głównie z roku 2026 i 2029, takie więc lata przyjęto dla kontroli wskaźników.

Poniższa tabela zawiera przykładowe wskaźniki mówiące o skutkach realizacji GPR. Lista ta nie jest ostateczna, może być weryfikowana w trakcie realizacji dokumentu, a także powinna być zweryfikowana przy aktualizacji GPR. W celu nadzoru nad realizacją opracowanego GPR w poniższej tabeli przyjęto wskaźniki, które powinny być pomocne w przedstawianiu skutków realizacji założonych w GPR celów i przedsięwzięć. Tabelę tę należy wypełnić osobno dla obszaru rewitalizacji oraz dla całej gminy, co pozwoli na porównanie skutków realizacji dokumentu.

Tabela 7. Wskaźniki realizacji GPR

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju	2022	2026	2029
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³ /rok]			
Ilość ścieków oczyszczonych ogółem [dam ³]			
Ilość ścieków oczyszczonych w ciągu roku odprowadzone na 1 mieszkańca			
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]			
Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]			
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności [%]			
Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]			
Długość czynnej sieci wodociągowej [km]			
Liczba szamb [szt.]			
Liczba oczyszczalni przydomowych [szt.]			
Liczba substancji, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji i wartości docelowe lub celu długoterminowego – klasyfikacja strefy opolskiej, w której leży gmina			
Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg]			
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg]			
Jakość wód podziemnych (wg obowiązującej klasyfikacji)			
Pobór wód podziemnych [dam ³]			
Pobór wód powierzchniowych [dam ³]			
Stan/potencjał JCWP na terenie gminy			
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku [Mg]			
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]			
Odpady zebrane z gospodarstw domowych [Mg]			

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju	2022	2026	2029
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca [kg]			
Obszary prawnie chronione [ha]			
Powierzchnia gruntów leśnych [ha]			
Zalesienia ogółem			
Lesistość [%]			
Udział wydatków w budżecie na gospodarkę komunalną, ochronę środowiska [%]			
Długość dróg krajowych, o stwierdzonym przekroczeniu dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu [km]			

[Źródło: opracowanie własne]

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W związku z położeniem gminy, a w tym obszaru rewitalizacji w północnej części województwa opolskiego w znacznej odległości od granicy z Czechami oraz ze względu na charakter przewidzianych działań, realizacja GPR nie będzie transgranicznie oddziaływała na środowisko.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem Prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt *Gminnego programu rewitalizacji dla gminy Lasowice Wielkie*. Prognozę opracowano zgodnie z obowiązującymi przepisami i zakresem wskazanym przez właściwe organy.

Uwzględniając obowiązujący zakres Prognozy, została ona opracowana w oparciu o wszystkie dostępne publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, w tym dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Marszałka Województwa Opolskiego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. Analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: Program ochrony środowiska województwa opolskiego, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lasowice Wielkie, opracowania ekofizjograficzne i wiele innych.

Analizie poddano aktualny stan środowiska na terenie gminy Lasowice Wielkie, w tym na obszarze rewitalizacji, a także proponowane kierunki działań w tym zakresie. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie i obszarze rewitalizacji oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji GPR.

Założone w GPR cele do osiągnięcia oraz kierunki w jakim będą zmierzać zaprojektowane działania są zgodne z celami ustalonymi w innych dokumentach strategicznych, w tym międzynarodowych i krajowych m.in. w Europejskim Zielonym Ładzie, wojewódzkim planie gospodarki odpadami, wojewódzkim programie ochrony środowiska i w wielu innych. Cele zawarte w tych dokumentach zostały dostosowane do lokalnych uwarunkowań i przedstawiają się następująco jako cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań dla obszaru rewitalizacji w gminie Lasowice Wielkie:

Tabela 7. Cele i kierunki działań w GPR

Nr CO	Cel Operacyjny (CO)	Nr KD	Kierunek działania (KD)
Cel strategiczny: Obszar rewitalizacji – przyjaznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów, gdzie ograniczono negatywne zjawiska i procesy			
I.	Eliminacja zjawisk kryzysowych poprzez	I.1.	Działania aktywizujące grupy zagrożone wykluczeniem i marginalizacją oraz młode osoby, w tym wsparcie organizacji pozarządowych

Nr CO	Cel Operacyjny (CO)	Nr KD	Kierunek działania (KD)
	aktywizację społeczności lokalnej	I.2.	Wspieranie integracji i współpracy lokalnej, w tym rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej oraz edukacji
		I.3.	Wsparcie osób starszych, samotnych, potrzebujących opieki oraz rodzin, w tym poprawa dostępu do usług
II.	Poprawa warunków i jakości życia oraz zrównoważony rozwój obszaru	II.1.	Adaptacja i budowa obiektów i terenów wspierających aktywizację mieszkańców, w tym grup zagrożonych wykluczeniem
		II.2.	Wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwój infrastruktury i atrakcji turystycznych
		II.3.	Poprawa jakości środowiska oraz ochrona i rozwój zielonej infrastruktury i adaptacja do zmian klimatu

[Źródło: GPR dla gminy Lasowice Wielkie, 2024]

Realizacja przyjętych zadań zgodnie z kierunkami działań i harmonogramem:

- przyczyni się do ochrony i wzrostu bioróżnorodności,
- ograniczy emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza atmosferycznego,
- poprawi stan świadomości ekologicznej u mieszkańców, w szczególności u dzieci i młodzieży,
- zmniejszy zagrożenie środowiska gruntowo-wodnego,
- zwiększy przestrzeganie prawa w dziedzinie ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami,
- zapewni zgodność wymagań z krajowymi i wspólnotowymi celami strategicznymi.

Z analizy celów szczegółowych i kierunków działań wynika, że realizacja GPR może nieść za sobą nie tylko pozytywne skutki, ale i takie, które w praktyce mogą być źródłem zagrożenia dla środowiska. Istotą sprawy jest więc szukanie najlepszych rozwiązań na etapie indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cel realizacji GPR w wymiarze społecznym lub gospodarczym. Do potencjalnie negatywnych oddziaływań celów GPR można zaliczyć:

- lokalne i krótkotrwałe zwiększenie udziału emisji z transportu, jako skutek prowadzenia prac budowlanych,
- możliwość utraty lokalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych związanych głównie z lokalizowaniem nowych inwestycji, lokalizacji OZE,
- lokalne i krótkotrwałe przekształcenia powierzchni ziemi i warunków gruntowo-wodnych przy prowadzeniu prac ziemnych.

Jednak w przypadku niepodejmowania działań zgodnie z celami strategicznymi, może to skutkować pogorszeniem się jakości środowiska, a w konsekwencji pogorszeniem także jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, a pośrednio także całej gminy. Występujące problemy w jakości powietrza i wód mogą także w dłuższej perspektywie zagrozić niedotrzymaniem zobowiązań międzynarodowych i tych wynikających z przepisów prawa. Dla przedstawionych w dokumencie celów związanych z ochroną środowiska i klimatu nie ma innych alternatyw. Natomiast cele społeczne i gospodarcze trzeba rozpatrywać poprzez różne warianty oraz próbować minimalizować i ograniczać negatywne skutki środowiskowe, w szczególności poprzez procedurę OOS oraz zapobiegawczo - planowanie przestrzenne. Przedstawione w GPR zadania nie będą oddziaływały transgranicznie.

Realizacja GPR nie powinna stwarzać bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-Turawskie” położonego na całości obszarów rewitalizacji oraz cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000) położonej w granicach gminy (poza obszarem rewitalizacji), ze względu na charakter terenów, gdzie planowane są inwestycje (głównie tereny zabudowane). Monitoring i ocena realizacji GPR będzie zadaniem wyznaczonego koordynatora lub zespołu koordynującego. Podstawą

właściwego systemu oceny realizacji GPR i jej skutków na środowisko będzie system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach stanu środowiska.

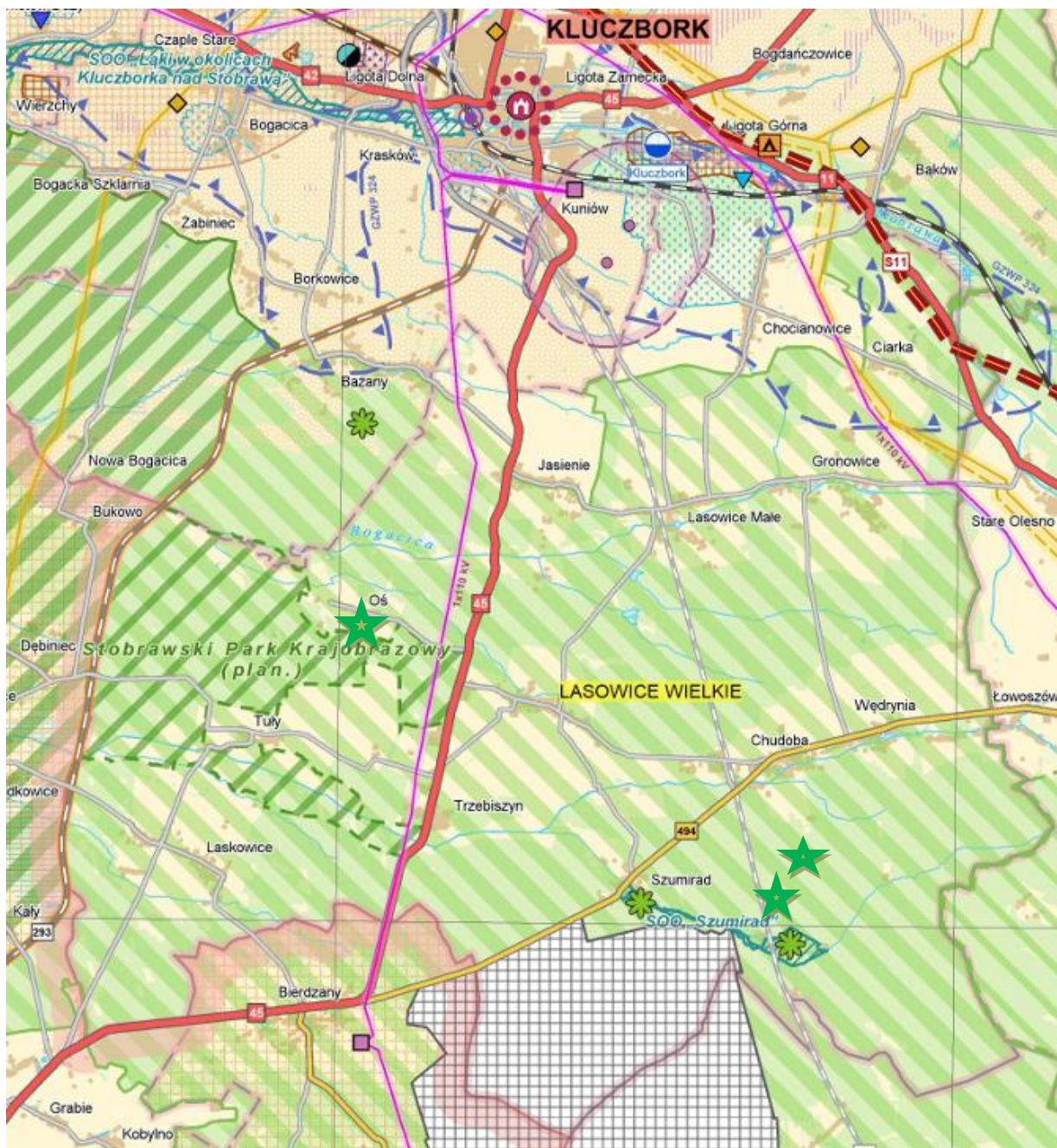
13. LITERATURA

- Analiza możliwości lokalizacji farm wiatrowych w województwie opolskim, UMWO Opole.
 - Badora K., Badora K., Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony, 2006, Opole.
 - Ekspertyza kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów, 2021, K.Badora; G.Hebda, A.Nowak, M.Sierakowski, R.Wróbel, Opole.
 - Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce, 2017.
 - Dane Wojewódzkiego Opolskiego Konserwatora Zabytków.
 - Dyrektywa Rady Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.
 - GUS BDL.
 - Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2006, 2012,
 - Koncepcja korytarzy ekologicznych w województwie opolskim, UMWO Opole.
 - Monitoring diagnostyczny wód podziemnych 2022, GIOŚ.
 - Nawigator po opolskich rezerwach, 2012, RDOŚ.
 - Ocena wód powierzchniowych za 2021 rok w województwie opolskim, WIOŚ, GIOŚ.
 - Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego i jego aktualizacja, UMWO Opole.
 - *Plan ochrony dla rezerwatu przyrody Kamieniec, 2016*
 - Plan ochrony dla rezerwatu przyrody Smolnik, 2014
 - Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, 2019, UMWO Opole.
 - Pobór wód w województwie opolskim w 2021 r., WIOŚ.
 - Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2021 – 2027, 2021, Urząd Marszałkowski Opole.
 - Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany planu miejscowego wsi Chocianowice, 2012
 - Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego i jego aktualizacja, Urząd Marszałkowski Opole, 2020, 2023
 - Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego woj. opolskiego, UMWO.
 - Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, Raport wojewódzki za rok 2021, RWMŚ GIOŚ, kwiecień 2022.
 - Rozporządzenie Wojewody Opolskiego nr 0151/P/9/2003 z dnia 8 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za *użytki ekologiczne*
 - Rozporządzenie nr P/2/97 Wojewody Opolskiego z 03.02.1997 r. w sprawie wprowadzenia indywidualnej ochrony przyrody
 - Sierakowski M., Nowak A., Żyła P. (2020) Rezerwaty przyrody w województwie opolskim – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
 - Sprawozdanie z programu ochrony powietrza za rok 2022.
 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Lasowice Wielkie, 2021,
 - Zarządzenie regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 25 kwietnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Kamieniec”
 - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kamieniec”
 - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Smolnik
 - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Smolnik”
 - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 14 lutego 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Szumirad PLH160020.
-

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W
RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
DLA GMINY LASOWICE WIELKIE**

Podobszar	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Możliwe oddziaływania
Ciarka	Integracja w Ciarce – spotkania dla mieszkańców	Brak bezpośredniego wpływu na środowisko. Wpływ pośredni pozytywny dla środowiska
Laskowice	Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc – zajęcia dla dzieci i młodzieży w Laskowicach	Brak bezpośredniego wpływu na środowisko. Wpływ pośredni pozytywny dla środowiska
Tuły	Rewitalizacja centrum aktywności społecznej w Tułach	Mogą wystąpić okresowe uciążliwości związane z procesem budowlanym. Efekt działania neutralny lub korzystny dla środowiska i zdrowia ludzi. Przy zachowaniu ostrożności w trakcie prac modernizacyjnych (ptaki, nietoperze) efekt pozytywny, zmniejszenie emisji pyłów i CO ₂ .
	Integracja międzypokoleniowa w Tułach	Brak bezpośredniego wpływu na środowisko. Wpływ pośredni pozytywny dla środowiska
Poza terenem rewitalizacji		
Lasowice Wielkie	Przyjaźni dla dzieci – budowa żłobka w Lasowicach Wielkich	Mogą wystąpić okresowe uciążliwości związane z procesem budowlanym. Efekt działania neutralny lub korzystny dla środowiska i zdrowia ludzi.

Istniejący sposób zagospodarowania obszaru gminy, w tym obszarów rewitalizacji i uwarunkowania środowiskowe

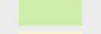

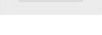

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2019)

SYSTEM OCHRONY PRZYRODY

	rezerваты przyrody
	parki krajobrazowe
	otuliny parków krajobrazowych
	obszary chronionego krajobrazu
	obszary Natura 2000:
	specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)
	obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)
	użytki ekologiczne

OZNACZENIA OGÓLNE

	granica państwa
	granice województwa opolskiego
	granice powiatów
	granice gmin
	granice miast
	rzeki
	zbiorniki wodne
	tereny leśne i zadrzewione
	użytki rolne
	tereny zabudowane i zurbanizowane
	inne grunty przekształcone i nieużytki

GOSPODARKA

	najważniejsze ośrodki przemysłowe
	najważniejsze ośrodki turystyczne
	istniejące elektrownie wiatrowe
	ważniejsze obszary eksploatacji złóż surowców mineralnych
	udokumentowane złoża surowców mineralnych
	udokumentowane złoża wód leczniczych
	obszary o bardzo korzystnych warunkach dla prowadzenia intensywnej produkcji rolnej
	obszary intensywnego rozwoju turystyki

GOSPODARKA WODNA

	największe ujęcia wód powierzchniowych (pow. 5000 m ³ /d):
	komunalne
	przemysłowe
	największe ujęcia wód podziemnych (pow. 5000 m ³ /d):
	komunalne
	przemysłowe
	zbiorniki retencyjne
	granice głównych zbiorników wód podziemnych

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

	linie energetyczne wysokiego napięcia:
	400 kV
	220 kV
	110 kV
	gazociągi wysokiego ciśnienia

OŚWIADCZENIE AUTORA/KIERUJĄCEGO ZESPOŁEM PROGNOZY

(zgodnie z wymaganiami, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1094)

Oświadczam, że spełniam wymagania o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1094).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenia fałszywego oświadczenia.
